

**PUBLICAȚIE SĂPTĂMINALĂ EDITATĂ DE
GRUPUL PENTRU DIALOG SOCIAL**

ANUL III • Nr. 23 [124] • 12-18 Iunie 1992 • 16 PAGINI • 25 LEI

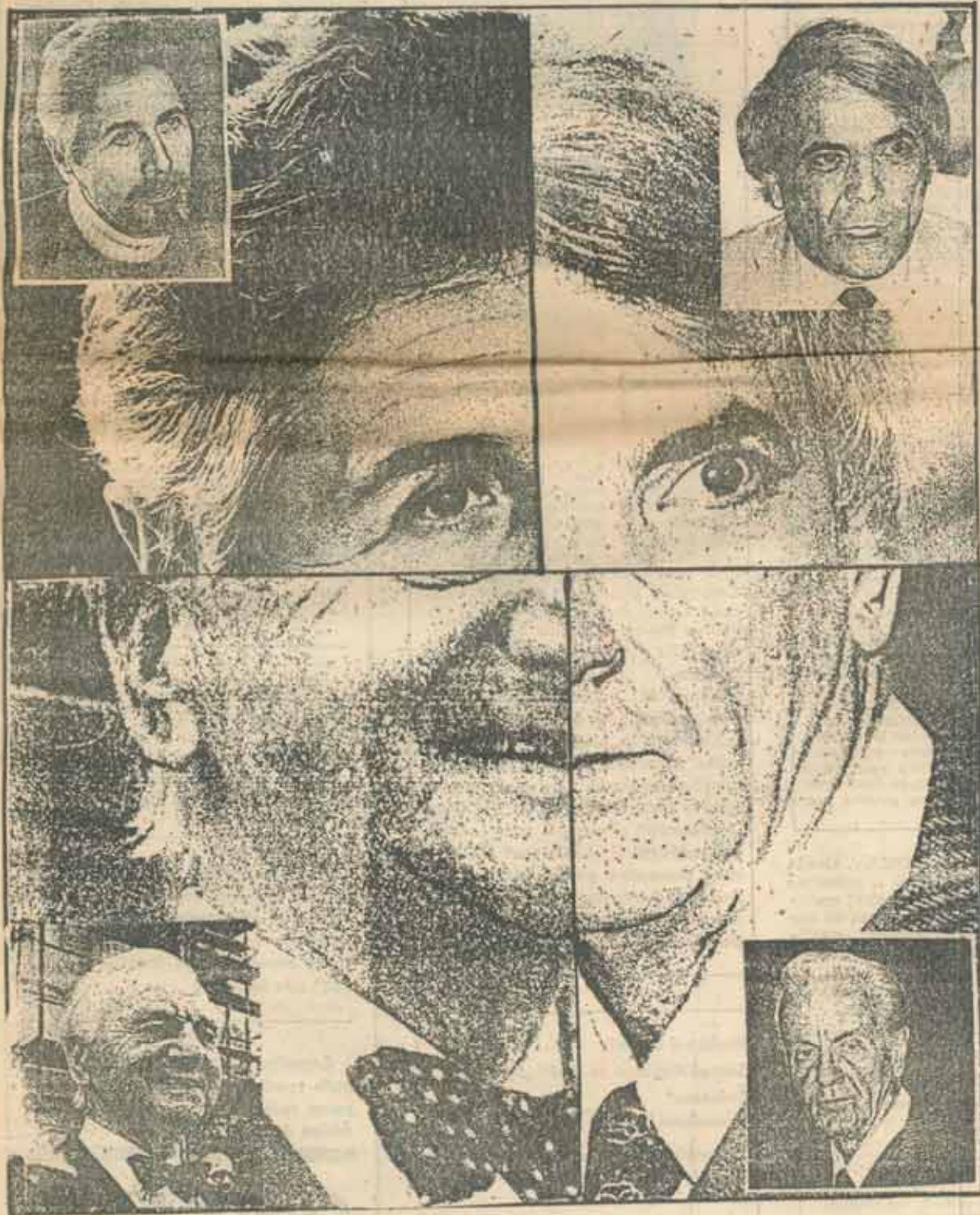

CULISELE CONVENȚIEI DEMOCRATICE

paginile 8-9-10

ARTICOLE SEMNATE DE:

- ANDREI PIPPIDI • N. C. Munteanu •
- VLADIMIR TISMĂNEANU • LUCIAN RAICU • PAVEL CĂMPEANU •

PUZZLE PREZIDENȚIAL
UNIC
CANDIDATUL CONVENȚIEI DEMOCRATICE

SORIN VIERU

PRELUDIU ELECTORAL

România a întâmpinat Conferința asupra Pămintului de la Rio de Janeiro într-un mod original, și anume printr-un grandios scandal ecologic. De două ori ecologic: prin natura problemei — depozitarea unor deșeuri nocive de proveniență străină în zona Sibiului —, dar și prin personalitățile pe drept sau pe nedrept puse în cauză. Cazuri grave de poluare a mediului survin adesea în zilele noastre, dar în discuție este acum poluarea mișcării ecologiste. Nu-i nimic! Avem două sau chiar mai multe asemenea mijmedii destule...

O mișcare politică reamintește unui partid care îi e ca un frate că nu putem reuși decât împreună. Drept care, unei candidaturi despre care s-a spus că a fost anunțată prea devreme i se juxtapune alta, despre care se poate spune că a fost anunțată prea târziu.

Un amic îmi destăinuie convingerea sa intimă că, în fond, așa cum orice inimă este la stînga, orice totalitarism este de dreapta. Un alt amic îmi laudă un articol publicat mai demult în „22”; articolul susține că, dimpotrivă, orice totalitarism este de stînga.

În Parlamentul țării se argumentează — scurt și cuprinzător — că separarea alegerilor prezidențiale de cele parlamentare va costa scump finanțele țării. În același Parlament se argumentează că amînarea alegerilor pînă la toamnă nu costă nimic.

Opinia publică occidentală cu greu își revine din supărare: la Timișoara au fost zeci de morți, nu mii; la București au fost sute de morți, nu zeci de mii. Deceționată, traumatizată, opinia publică occidentală n-are timp de discuții scolare în jurul unui detaliu insignifiant ca acela că primele vești despre masacru ar fi fost de sursă străină, nu românească.

Un prieten îmi spune că este descumpănit: se află în dezacord cu oameni față de care nu-ți trește un profund respect și se vede nevoit să recunoască îndreptățirea unor afirmații comise de persoane de o dubioasă reputație.

Ce urmează din toate aceste constatări disparate?

Tocmai că nu urmează nimic!

Într-o atmosferă de confuzie generală, se întâmplă la noi ceea ce se întâmplă peste tot în lume. Învățăm să deosebim între vorbe și fapte, între puncte de vedere și purtători de cuvînt, între oameni și idei.

Sîntem răbdători. Navigăm între „e loc de mai bine” și „ferească Dumnezeu de mai rău”. Ne moderăm speranțele și disperările. Ar fi deplorabil să judecăm după principiul „Totul — sau nimic”. Putem face haz de necaz — o clipă. Ne putem lăsa pradă descurajării — o clipă. Dar nu mai mult decît o clipă. Se spun și se fac multe prostii. Ca să nu mai vorbim despre insanități. Democrația noastră e în fașă. Și trebuie să-i schimbăm cam des scutecele. E istovitor, e neplăcut. Dar acesta nu este un motiv pentru a nu crede în viitorul democrației.

IRAȚIONALITATE

ANDREI CORNEA

După o sesiune dramatică în după-amiaza și seara zilei de luni 8 iunie a camerelor reunite ale Parlamentului, am reușit să aflăm în sfârșit ceva: că alegerile nu vor avea loc pe 28 iulie, așa cum propusese Camera Deputaților, dar și cum ceruse în chip destul de dramatic primul-ministru, d-l Stolojan, într-o scurtă alocuțiune. La adăpostul votului secret ce slăbește presiunile posibile asupra deputaților și senatorilor, iată că pare să fi triumfat grupul celor ce vor să amine pentru toamnă atât alegerile prezidențiale cât și pe cele parlamentare. De fapt, în momentul când scriu aceste rânduri, încă nu este sigur că celălalt proiect — cel al Senatului — care prevedea ca alegerile să aibă loc la o dată neprecizată, ce ar urma să fie fixată printr-o lege specială — va intruni, la rândul său, majoritatea cerută de o lege organică.

Acest blocaj aproape total, apărut din lupta acerbă dintre cele două Fronturi mi se pare total irațional: în fapt, fiecare dintre combatanții principali ar avea de pierdut — și nu numai de câștigat — în cazul că lucrurile s-ar desfășura în felul în care o dorește. Astfel, F.D.S.N.-ul, a cărui singură „piesă atractivă” pentru electorat o constituie d-l Iliescu, ar fi trebuit să fie interesat în alegeri imediate, în condiția în care adversarii săi nu au putut găsi încă un candidat credibil. Pe de altă parte, F.D.S.N.-ul ar face un calcul greșit, dacă ar miza pe faptul că electoratul, speriat de somaj și de inflație, ar vota în toamnă pentru stînga. Într-adevăr, este posibil ca electoratul să-l penalizeze tocmai pe cei sîntuți răspunzători de amînarea alegerilor și de menținerea instabilității politice și economice — adică, în principal, chiar F.D.S.N.-ul.

În ceea ce privește, F.S.N.-ul, acesta nu are încă un candidat la președinție și, chiar dacă l-ar anunța imediat, e de crezut că ar avea numai de câștigat, dacă timpul ce se va scurge pînă la alegeri ar fi mai lung. Același lucru se poate spune și în ceea ce privește Convenția Democratică: nici ea nu a reușit să se decidă asupra unui candidat unic și credibil pentru președinție; în consecință, dacă alegerile ar avea loc la 26 iulie, Convenția l-ar rămîne foarte puțin timp pentru a face campanie candidatului în sfârșit desemnat. Or, în mod paradoxal, atât Convenția cit și F.S.N.-ul s-au străduț să obțină alegeri cît mai curînd, acceptînd, în ultimă instanță, chiar și concomitența lor. Iar dacă recentele alegeri locale din Iași pot constitui un test, rezultă că există, pentru Convenție, o bună șansă ca ea să devină cea mai puternică formațiune din viitorul Parlament, dar e împedat de scorul său va putea fi îmbunătățit mult de existența unui lider, candidat la președinție, ce întîrzie să fie nominalizat.

În sfârșit, tot alegerile din Iași par să indice că P.N.L., noul aliat al F.D.S.N.-ului, se află în plină prăbușire, fiind greu de crezut că o aminare a scadenței cu câteva luni va opri lovitură de grație, astfel încît întreg jocul acestui partid apare irațional.

Ne-am putea gândi, totuși, că unii parlamentari, măcar, sînt patrioți, se gîndesc la binele „țării” etc. voînd, de aceea, ca alegerile să fie ținute cît mai curînd. În fapt, instabi-

litatea și nervozitatea generale nu sînt date de faptul că alegerile vor fi amînate, ci de faptul că nu există o dată a lor, fie ea și în toamnă. Incertitudinea este ceea ce deranjează opinia publică, ori pe investitorii străini și nu atât o probabilitate acum, aminare. Dacă acest lucru ar fi fost clar de la început, s-ar fi putut eventual găsi o soluție de compromis care să se bazeze pe o dată precisă, fie ea și în octombrie sau noiembrie.

Dar ceea ce domină viața noastră publică — în afară de vanitatea irresponsabilă — este lipsa de raționalitate: șefii de partide acționează, foarte adesea cel puțin, în chip contrar intereselor lor esențiale, ori se dovedesc perfect incapabili să urmărească urmările ceva mai îndepărtate ale actelor lor. Și din păcate, sub aspectul iraționalității, Convenția Democratică nu face deloc o excepție: acei dintre liderii ei care au contramandat intrunierea publică de duminică, la care patru candidați ai săi trebuiau să se înfățișeze electoratului, au dovedit nu doar lipsă de spirit democratic și lipsă de curaj, dar și o nesfîrșită iraționalitate: eăci nu tocmai testul publicului, al electoratului va fi cel decisiv, mai devreme sau mai tîrziu?

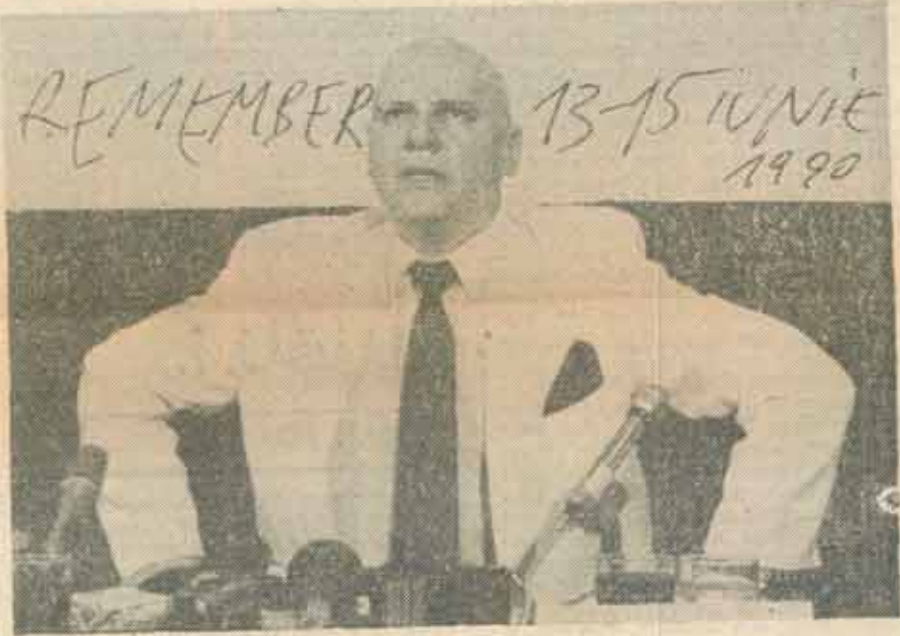
Am putea spune doar, spre consolare, că iraționalitatea nu ne caracterizează doar pe noi, românii: zilele acestea, slovacii par să fi decis o se-

O VICTORIE ÎMPOTRIVA OPINIEI PUBLICE

HORAȚIU PEPINE

De cîteva luni se practică cu ajutorul televiziunii o adevărată tehnică de producere și întreținere a confuziei. Cine vrea alegeri în prima jumătate a anului și cine se împotrivesc? Cu toții știm și cu toate acestea eram în continuare bombardat cu informațiile cele mai contradictorii. Iată-l pe reprezentantul Frontului Salvării Naționale care acuză anumite forțe politice din Parlament că una spun și alta fac și că, în realitate, trag de timp din interese care ignoră comandamentele majore ale momentului. La cîteva minute apare delegatul F.D.S.N. care afirmă că, dimpotrivă, F.D.S.N. este partidul cel mai interesat de organizarea cît mai urgentă a alegerilor, dar că F.S.N. se opune, deoarece a căzut în tot soiul de ispite, dintre care cea monarhică pare cea mai înspăimîntătoare. Și ce să mai înțelegi din toate acestea, se întreba, ipocrit, redactorul televiziunii? În tot acest timp televiziunea n-a oferit nici cea mai mică informație suplimentară, a refuzat

priză de toți prevăzută. De ce tot jocul acesta, te întrebi? De ce s-au ferit fe-
desenșii să declare că vor alegeri cît
mai tîrziu cu putință? De ce s-au ferit
liberalii să spună că s-au resemnat cu
simultanitatea alegerilor și că le vor și
ei împinse cît mai departe? Răspunsul
este ușor. Toate aceste grupări politice,
care s-au ascuns fără să se poată cu a-
devărat ascunde, au simțit că adversarul
lor nu este în parlament și nici măcar la
guvern, ci este chiar opinia publică. Pri-
mul-ministru a știut în ultimele luni de
zile să-și cîștige în opinia publică cel mai
important aliat, iar acum, dacă data ale-
gerilor odată stabilită este definitiv com-
promis, a fost o victorie nu împotriva ad-
versarilor politici, ci împotriva opiniei
publice. Sondajele de opinie alcătuite
încă din lunile martie și aprilie de Cen-
trul Independent de Sondaje arătau că o
majoritate semnificativă a populației do-
rește alegeri cît mai curînd. De aseme-
nea, semnala importante venoau din
presă. Nimeni nu ar fi îndrăznit să afirme
deschis, pe vremea cînd mai era posibil
să se țină alegeri în luna iulie, că ar
dori să le amine pentru la toamnă. De
abia luni seara tîrziu, cînd o decizie nu
mai putea fi ocolită, intențiile au început
cu timiditate să fie date pe față și ma-
joritatea parlamentară să protesteze im-
potriva presiunilor și încercărilor de a
se impune un calendar al alegerilor pe
care nu-l agreează. Dar presiunile re-
simțite cu atîtă acuitate nu veneau
dinspre grupurile afilate în minoritate, ci
dinspre opinia publică. Întregul joc de-a
acuzările reciproce venea dintr-o si-
tuație de culpă, dintr-un sentiment de
vinovă devenit înunortabil. Am cobo-
rit fără să știm să explicăm altfel a-
proape două luni de hotărîri și contra-
hotărîri, plasate dincolo de orice logică.
Lumea, deci, undeva primul-ministru,
se uită la noi și crede că am înnebunit.
De abia cînd domnul Stolojan, pus în
fața faptului împlinit, a cerut să se stabi-
lească o dată a alegerilor, fie ea ori-
care, dar să fie sigură, F.D.S.N.-ul s-a
simțit parcă eliberat de vină și a pro-
testat deschis împotriva organizării a-
legerilor în vară. Voința politică este
prin urmare aceasta și aparține majori-
tății parlamentare. În aparență condi-
țiile unei hotărîri democratice sînt înde-
plinite. Dar numai în aparență, pen-
tru că, în realitate, asistăm la o situație
paradoxală de dictatură parlamentară.
Într-un regim democratic, tribuna pa-
lamentului și presa au tocmai rolul de
a se face ecoul nemulțumirilor și dorin-
țelor opiniei publice. Și mai sînt desigur
și alte surse de informare cum ar fi bună-
oară sondajele de opinie. Dar dacă do-
rința publică exprimată fără echivoc prin
atîtea canale de informare este în mod
flagrant și sistematic contrazisă, atunci
asistăm la încălcarea unei reguli demo-
cratică, chiar dacă ea nu poate fi în-
scrisă ca atare într-un articol din Con-
stituție. Un parlament care nu mai este
de mult reprezentativ, care și-a compro-
mis prestigiul prin nivelul scăzut al dez-
baterilor și care în plus și-a încheiat ro-
lul legislator nu mai are deja nici o le-
gitimitate. El nu mai poate fi și nici nu
mai este altceva în momentul de față
decît o scenă a luptei dintre partide.
Iar dacă acest parlament refuză să plece
profund în maximum de termenele per-
mise de legea electorală, atunci demo-
crația este trădată nu în litera, dar în
chiar spiritul ei. Mecanismul constitu-
țional prevede un antidot la aceste si-
tuații de abuzuri ale puterii legislative și
e vorba de posibilitatea dizolvării pa-
lamentului, care revine președintelui re-
publicii și președinților celor două Ca-
mere. În situația noastră însă triumvirat-
ul Iliescu-Dan-Birlădeanu reprezintă toc-
mai interesele partidelor care nu vor a-
legeri. Iar executivul și o parte a partide-
lor politice nu au alt aliat decît opinia
publică. Aceasta, după cum vedem,
poate prea bine să fie ignorată.

cesiune, fie și „de catifea”, a republicii
lor din Federația cehoslovacă: polo-
nezii nu izbutesc să alcătuiască un gu-
vern, cit despre Iugoslavia, ce să mai
spunem? Oroarea îngheață cuvintele.
Există probabil anumite motive pro-
funde care alimentează această criză
de raționalitate, pe care nu este locul
acum să o analizăm. Și totuși, nu pu-
tem decît să fim uimiți constatînd me-
reu și mereu cum oamenii sau organiza-
ții dintre cele mai diverse continuă să
acționeze în contradicție cu interesele
lor autentice.

Știm acum că alegerile vor avea loc
în toamnă. Cînd în toamnă — nu știm.
Nu știm nici dacă va fi în sfârșit, în
cîteva zile, desemnat candidatul unic
al Convenției democratice la funcția
de președinte, nici dacă alegerea se
va opri asupra celui mai credibil din-
tre candidați, d-l N. Manolescu. (Sînt
convins că dacă această desemnare ar
avea loc, F.D.S.N.-ul ar începe deodată
să militeze pentru o dată cît mai apro-
piată a alegerilor) La urma-urmelor,
Convenția a primit un răgaz nesperat
și posibilitatea de a face o campanie
îndelungată alesului ei, acuzînd în a-
celasi timp partida președintelui de
tergiversări dăunătoare țării. O rațiune
simplă cere Convenției să pornească
încă din această săptămînă o vigo-
roasă campanie electorală neoficială
pentru alegerile parlamentare și pre-
zidențiale. Dar fi-va așa? Fie și în a-
cest caz și în acest ceas, „birul-va gin-
dul”?

orice investigație pe cont propriu, mul-
țumindu-se să mimeze nedumerirea.
Presă scrisă n-a scăpat nici ea de jo-
cul acesta în care evidența era întorsă
pe dos și oferită drept probă a vinovă-
ției adversarului. Și pentru ca imensa
comedie să fie perfectă, ea s-a jucat și
de zi și în aula parlamentului. De mai
bine de o lună se intrunesc cu toții și
declară că vor alegeri cît mai curînd. Iar
apoi se propune votul secret și la adă-
postul acestuia se votează împotriva. Dar
în parlamentul României nici votul se-
cret nu este secret, căci, de la balconul
presei, ziaristul poate să vadă, cu cea mai
mare claritate, cum deputatul F.D.S.N.,
care tocmai și-a acuzat adversarii de
tragere de timp, votează pentru amîna-
rea alegerilor. Sau cum deputatul libe-
ral, care a intrat în comisia de mediere
prin grația F.D.S.N.-ului, votează în fa-
voarea simultanității alegerilor și apoi
se îndreaptă către foștii prieteni politici
din Opoziție, asigurîndu-i prin gesturi că
a rămas același ferm partizan al disocia-
rii. De la balconul presei te uîți cum
bilele albe și negre contrazic negru pe
alb cuvintele rostite cu doar cîinci mi-
nute mai devreme. Și, în fine, numărăto-
rea voturilor care produce imensa sur-

DI. CÂMPEANU SUNĂ STINGEREA P.N.L.

LIVIU CANGEAȘ

Cind după alegerile locale din februarie, d-l Câmpeanu a prins a lovi cu a sa copită liberală în Convenția Democratică, și-a justificat pornirea printr-o explicație care, dacă n-ar fi fost făcută într-o țară ce s-a obișnuit de mult cu prezența patologicului în viața politică, ar fi trebuit să uluiască până și pe cel mai simplu cetățean al patriei. Domnia sa liberală explica suflării românești că succesul Convenției Democratice s-ar datora în exclusivitate prezenței partidului său în respectiva alianță și că, așa stînd lucrurile, de n-ar fi avut la bord balastul celorlalte partide democratice, Partidul Național Liberal ar fi obținut negreșit rezultate și mai răsunătoare.

Pentru unul care își trage energia dintr-o mitocănie paranoizată, explicația era cit se poate de valabilă. În fond, același gen de receptare a realității îl făcuse pe d-l Câmpeanu să pășească singur și pe drumul care trebuia să-l ducă spre Cotroceni cu doi ani în urmă, dovadă a unor nestrămutate convingeri, extrem de păgubitoare pentru el personal, pentru partidul pe care-l conduce și pentru desprinderea țării de comunism.

Nu de mult, în urma unui deces, postul de primar al orașului Iași a rămas vacant. Drept care s-au organizat, în ziua de 17 mai, alte alegeri. Conform noilor directive, liberalii au candidat de capul lor, deși, după spusele marelui bărbat, prezența lor în Convenția Democratică a fost oportună în faza alegerilor locale. Pe scurt, candidatul Convenției s-a plasat pe primul loc, obținând 30% din sufragii. Într-un candidat liberal, la care te-ai fi așteptat să-și însușească peste 30 de procente, așa cum ne amintea d-l Câmpeanu, a reușit o doștă de originală performanță pentru un asemenea partid, coțcărind abia 3,0%, arătînd că liberalii se află pe drumul cel bun.

Pe de altă parte, în urma boicotării Convenției Democratice de către d-l Câmpeanu, mai mulți membri ai Partidului Național Liberal au spălat puțin, printr-o acțiune numîrindu-se și o serie de parlamentari. Astfel, grupul

parlamentar al P.N.L. a ajuns să aibă în componența sa doar opt senatori. Conform regulamentului privind funcționarea grupurilor parlamentare, este necesar ca fiecare asemenea grup să cuprindă cel puțin zece senatori. În situația astfel creată, Partidul Național Liberal nu și-ar mai fi putut continua activitatea parlamentară. Dar cum prietenul la nevoie se cunoaște, liberalilor le-au sărit în ajutor doi senatori de marcă. De marcă feseniștă. Este vorba de părintele Constituției neo-comuniste, d-l Antonie Iorgovan, și de părintele cinematografului legalistilor PCR, d-l Sergiu Nicolaescu, pînă nu de mult component al Frontului Salvării Naționale.

Pășania respectivă nu poate avea decît două explicații, care nu se exclud reciproc: fie că d-l Iliescu și-a împins oamenii în brațele liberalilor pentru a-l opri pe aceștia de la o disperată reînnoțire în cadrul Convenției Democratice, fie că, pentru mai multă siguranță, și-a mai plasat doi tovarășii de încredere într-un partid pe care-l vrea și mai bine controlat.

Dar intențiile d-lui Iliescu ne interesează mai puțin în cazul de față. Ce contează este incredibilă comportare a unuia ce încă se mai consideră a fi stîlp de nădejde al democrației române. Cum altfel decît incredibilă poate fi socotită comportarea d-lui Câmpeanu, care a refuzat colaborarea cu U.D.M.R., formațiune politică ai cărei membri și simpatizanți l-au votat masiv în urmă cu doi ani, și care a respins colaborarea cu Partidul Alianței Civice, în jurul cărui s-a strîns mai toată intelectualitatea țării, optînd pentru o colaborare cu doi feseniști și, după cum sună ultimele știri, ajînd pentru a strînge mina cu P.U.N.R. și P.D.A.R.

În mod normal, după nenumăratele demisii din P.N.L., după nenumăratele atacuri și critici din presă la adresa d-lui Câmpeanu și mai ales după penibilele rezultate ale liberalilor obținute pe 17 mai la Iași, președintele P.N.L. ar fi trebuit să-și revizuiască poziția față de Convenția Democratică. Deocamdată n-a făcut-o și riscă, dacă o ține tot așa, să se vadă țînd cu picioarele înainte din Parlamentul României, unde un partid nu va putea fi reprezentat decît dacă la alegerile generale a pus mina pe 4% din voturi.

D-l Câmpeanu Radu nu poate privi cu nepăsare la dispariția partidului pe care-l conduce decît dacă și-a lăsat complet din minți sau se află în slujba tovarășului Iliescu. Dar cum nici una dintre variante nu e merită să sporească prestigiul unui lider de partid aflat în luptă cu neo-comunismul instalat la cirna țării, d-lui Câmpeanu Radu nu-i mai rămîne, dacă ar mai avea un dram de rușine sau luciditate, decît să-și dea demisia. Desigur, a aștepta așa ceva de la un individ precum liderul P.N.L. este o mare naivitate.

Problema supraviețuirii Partidului

Național Liberal îl privește însă și pe membrii săi, nu numai pe lider. Cu toate strădanile celor veniți de la Paris, care s-au unit cu cei ce au demisionat din P.N.L., este greu de crezut că liberalilor le va veni ușor să se mai numească liberali fără să roșescă, așa cum, păstrînd deusebirile, comunistilor le este imposibil să se mai numească astfel după ororile comise de partidul respectiv sub conducerea tovarășilor Dej și Ceaușescu. Ei vor fi nevoiți să suporte, mulți poate pe nedrept, toate etichetările ce se cuvîin liderului lor.

În același timp, nu este ușor să explici omului de rînd că Partidul Național Liberal nu este o lucrare de traforaj a strategilor frontului, ca altele altele, ci că devierile sale nu se datorează decît unui ins lipsit de minte și de caracter în aceeași măsură, precum și unor îmbătrîniți geniați ce-i cîntă în strună pentru acapararea a diferite ciolane feseniște. Omul de rînd va spune, nu întru totul fără temei, privind la domnii liberali: „Nu e nici opoziția mai brează! Toți sînt la fel!”

Este dureros ca un partid care a dat atîția politicieni de valoare, care a făcut alit de mult pentru introducerea și respectarea principiilor democratice în România să devină acum una dintre cele mai importante arme ale foștilor comunisti, în dorința acestora din urmă de a întîrzi, dacă nu chiar bloca procesul democratizării.

Din păcate, năbădăile d-lui Câmpeanu, cuprins de patimi nebune la bătrînețe, nu vor răsturna numai găleata cu lapte a Partidului Național Liberal, ci vor prejudicia întreaga campanie electorală a partidelor democratice, netezind calea d-lui Iliescu spre o nouă cotozocizare feseniștă exact în clipa în care șansele sale păreau mai slabe ca niciodată.

În istoria patriei nu va rămîne decît o singură frază ce va marca trecerea acestui individ prin lume: „Sunînd stingerea Partidului Național Liberal, d-l Radu Câmpeanu a aprins speranța în ochii cucuvelei ce cîntă moartea României!”

I. I. vs J. J.

ȘERBAN FOARȚĂ

Admonestat de un uvrier din Insuși brăvu-i fief iesean, în timpul unei ceaușiste (adică contraproductive și morne) vizite de lucru, că n-are credibilitatea undi, de pildă, Jelio Jelev și, ca atare, nici temelii de a mai candida o dată la scaunul prezidențial, descurcînd, Iliescu Ion a replicat prin întrebare, așjderi lui Pilat din Pont, cum că „la ce i-a folosit lui Jelev credibilitatea?”

O lămentabilă ripostă, atunci cînd ea îi aparține nu unui simplu cetățean (vorba odiosului d'antărt), necum cutărui mie borfaș, ci unui mare demnitar, în speță unui șef de stat.

Oricîtă amoralitate i s-ar concede din principiu, la meridianul Isarilk, politiciii în care lumea vede, de regulă, o tîrfă, răspunsul lui Iliescu Ion nu poate să nu alarmeze.

Prin, evident, cinismul propriu, ce nu este, aici, reflexul unei anume conjuncturi, ai, dacă vrei, unei situații de „cinci”, de imobilizare a președintelui în ringul acestui pugilat verbal, — fiind simptomul unei crize acute de criteriu etic, o probă de incompetență morală îngrijorătoare.

E o ignobilă concepție, o jalnică mentalitate, să crezi că binele, virtutea, imperativul categoric s-ar cultiva doar în vederea unei sancțiuni premiale prompte, că ele n-ar fi o vocație în sine a umanității, niște valori de ordin pur, dar nu în sens de gratuite, ci fără vreo obligatorie și imediată recompensă.

O etică tranzacțională, pragmatic-utilitaristă, pseudoetica de troc, aceea a lui „do ut des” (adică, mai pe românește: „Dacă-mi lei 10 la purtare, te duce mama la Mamaia sau — de ce nu? — în Europa”), e fie stearpa contrafație a oricărei moralități, fie un cras filistinism.

Tot astfel cum, teologal, păcatul nu constă în simpla transgresie a unor „porunci”, a Decalogului, să zicem, dar, pare-se, în decidend pe care-l presupune faptul de a le transgresa conștient nici etica nu-i respectarea. În primul rînd, a unor reguli, comanda-mente sau prescripții (cu gîndul de-a obține, astfel, un maldăr de certificate de cit mai bună comportare), ci însuși sentimentul stenic (al datoriei împlinite) că, respectîndu-le, purtare-a-ți devine normă (sau model) de conduită pentru ceilalți, — cînd nu e fericirea însăși (ce nu-i un premiu al virtuții, ci chiar virtutea, „virtus ipsa”, — cum ne asigură Spinoza).

Dar astea sînt idealisme: în vreme ce Iliescu Ion, materialist și machiavelic, crede, în fond, că a fi etic înseamnă să nu-ți dai în petie, — mai grav fiind că dumnealui continuă să-și 3ea în petie, convins că, etic sau ne-etic, capitaliști tot nu vin să-ți peticească vechea gloasă: această blată României care, din vina (și) a lui, aduce astăzi, din păcate, cu anteriorul lui Arvinte.

Încît, credibil ca un Jelev, sau fără credit ca Iliescu, vom candida în continuare, pentru că, oricît de amară, Puterea-i dulce ca un candel, iar românașul, un candid.

Morala (fabulei) e, însă, că, la nici șase-șapte zile de la istorica ripostă a candidatului Iliescu, Bulgaria, la a cărei cîrmă se află dl Jelio Jelev și un credibil staff politic, a fost primită în Consiliul pierdutei noastre Europe, ca membru cu depline drepturi.

Incredibil, dar adevărat.

„EDITURA DE VEST” a lansat
marți 9 iunie 1992 antologia de poezii
ULTIMUL TURNIR de Dorin Tudoran,
cu o prefață de Mircea Mihăieș,
și volumul de interviuri cu Vladimir
Tismăneanu **GHILOTINA DE SCRUM**.
Despre nevroze și revoluții.

VIAȚA POLITICĂ A ELECTORATULUI [V] ALEGERILE PREZIDENȚIALE

O dispută posibilă: RAȚIU versus MANOLESCU

INTERESUL ALEGĂTORILOR

Fiecare sondaj lunar din acest an a cuprins trei competiții electorale simulate: între formațiuni, între alianțe și între candidați la președinție. Dacă formațiunile și alianțele erau mai mult sau mai puțin cunoscute, candidații la președinție rămăneau învăltați în mister — cu excepția lui Nicolae Manolescu. Pentru a colecta totuși un minim de informații despre perspectivele acestui episod prezviabil, CIS a introdus în chestionarele sale o listă de prezumtivi candidați, care, în afara actualului președinte, îl includea pe șeful principalelor zece partide politice. Numai PNTCD avea, în această competiție simulată, doi reprezentanți: d-l Coposu și d-l Rățiu. Reținerile acestui test la intervale regulate a furnizat date privind atât atitudinea electoratului față de acești 12 lideri politici, cât și oscilațiile acestei atitudini în timp.

Informațiile asupra competitorilor au generat, indirect, și informații asupra competiției, mai exact, asupra interesului său lipsei de interes a alegătorilor față de ea. Menționăm că în altă zonă a aceluiași chestionar subiecții erau întrebați pentru ce formă de stat ar vota într-un referendum pe această temă. Logic, se putea presupune că numai intervievații care preferă republica și-ar fi indicat candidatul preferat pentru președinție. Rezultatul practic nu concordă însă cu această logică de laborator: în sondajul din mai a.c. s-au declarat pentru republică 63% dintre participanții la sondaj, dar 80% dintre ei și-au indicat candidatul preferat pentru funcția de președinte. Acest decalaj ar putea însemna că nu toți cei care există să se pronunțe pentru republică sînt, în mod necesar, animați de sentimente monarhiste. O altă sursă a acestei ambiguități a unor alegători ar putea fi ambiguitatea unor lideri politici care pur și simplu convingeră conștient cu ideea de a restaura monarhia și cu cea de a distiza președinția.

Fără vreo pretenție de prognoză, interesul alegătorilor față de alegerile prezidențiale simulate poate oferi o prefigurare a interesului lor față de alegerile prezidențiale reale.

DE CE RAȚIU VERSUS MANOLESCU

Anticiparea și confruntarea unor candidaturi posibile face parte dintre procedeele obișnuite ale sondajelor pre-electorale. Cu toate acestea, imaginarea, aici și acum, a unei dispute Manolescu-Rățiu ca temă a unui sondaj pre-electoral, ar putea fi considerată ca un gest extravagant, de utilitate îndoielnică. Obiecția cea mai la îndemână ar fi aceea că veritabila dispută pentru funcția supremă nu va avea loc între d-nii Manolescu și Rățiu, ci între d-l Iliescu și candidatul — sau principalul candidat — al opoziției. Din păcate pentru ea, opoziția nu s-a dovedit încă acum în stare să cadă de acord asupra unui asemenea reprezentant, reprezentanții ei par să proliferizeze, de unde și posibilitatea ca principalul contra-candidat al actualului președinte să nu fie desemnat de conducătorii politici și opoziției, ci de electorat. Explorarea unui astfel de scenariu nu ar putea exclude eventualitatea ca principalul candidat al opoziției să fie câștigătorul unei dispute între liderul țărănist și președintele PAC.

Pînă în momentul cînd astern aceste rînduri — 9 iunie 1992 — candidatura d-lui Rățiu nu a fost în mod formal depusă. Cu toate acestea, disputa în discuție a încetat de mult să fie imaginară, o mărturie în acest sens constituind-o atenția puțin măgulitoare pe care „Cotidianul” l-o acordă d-lui Manolescu. Problema CIS nu constă însă în decodarea presei, sau a altor forme de relație pre-electorală, ci în observarea alegătorilor. Evoluția atitudinii lor față de această ipotetică dispută poate contura cel puțin două sugestii: care sînt foloasele predictibile pentru d-l Iliescu ale unei astfel de confruntări între lideri ai opoziției — și care dintre protagoniștii ei are mai multe șanse în această confruntare.

Analiza care urmează se bazează pe sondajele efectuate de la alegerile locale pînă în prezent, ultimul fiind realizat în a doua decadă a lunii mai a.c. pe un esanșon național alcătuit din 1.065 persoane în vîrstă de peste 17 ani, domiciliat în 24 localități urbane și 24 rurale din 30 de județe, plus Capitala.

EVOLUȚII

Numărul persoanelor înclinate să voteze pentru unul sau altul dintre cei doi competitori prezumtivi a parcurs de-a lungul celor patru luni următoarele fluctuații (în %):

	Februarie	Martie	Aprilie	Mai
D-l I. Rățiu	5,5	6,6	8,8	8,1
D-l N. Manolescu	6,3	8,2	9,2	9,6

Corelarea celor două serii de procentaje relevă că:

1. Proportia susținătorilor d-lui Manolescu crește constant, pe cînd cea a partizanilor d-lui Rățiu, după ascensiunea din primele trei luni, suferă o reducere în a patra.

2. Avantajul d-lui Manolescu față de d-l Rățiu nu apare numai pe ansamblul intervalului studiat, ci și în fiecare din etapele lui; acesta nu este un avantaj intermitent, ci continuu.

3. Variabilă este în schimb amplitudinea acestui avantaj. Surplusul intențiilor de vot în favoarea președintelui PAC, respectiv, minusul intențiilor de vot în favoarea liderului țărănist oscilează astfel:

Februarie: 0,8%; Martie: 1,6%; Aprilie: 0,4%; Mai: 1,5%.

4. Variațiile acestor diferențe provin cu precădere de la gruparea susținătorilor d-lui Rățiu, care cunoaște schimbări mai energice de la o lună la alta decît gruparea celor dispusi să voteze pentru d-l Manolescu.

Cele două serii de schimbări față de luna anterioară se desfășoară astfel:

	Martie	Aprilie	Mai
D-l Rățiu	+1,1	+2,2	-0,7
D-l Manolescu	+1,9	+1,0	+0,4

Amplitudinea acestor schimbări — diferențele maxime — este pentru patronul „Cotidianului” de 2,9 (diferența dintre +2,2 în aprilie și -0,7 în mai) și numai de 1,5 (diferența dintre +1,9 în martie și +0,4 în mai) pentru directorul „României literare”. Baza electorală a celui dintîi apare mai volatilă decît a celui din urmă.

5. După cum dezvăluie ultima serie de cifre, în cazul d-lui Manolescu nu este constantă numai tendința de creștere, constantă este și diminuarea intensității cu care această tendință se manifestă. Încetinirea ritmului de creștere ar putea fi teoretic recuperată, sau ar putea deveni relativ stabilă, dar ar putea la fel de bine anunța epuizarea potențialului de extindere a acestei baze electorale.

PARTIDE ȘI CANDIDAȚI I. CONCLUZII

Așa cum menționam, sondajele au reperat atât intențiile de a vota în alegerile legislative pentru anumite partide cit și intențiile de a vota în alegerile prezidențiale pentru anumii candidați. Sondajele nu au investigat numai aceste două categorii de intenții, ci și conexiunea lor. Relevarea acestei conexiuni avea să arate în ce măsură baza electorală a unui candidat care reprezintă un anumit partid coincide sau nu cu baza electorală a partidului respectiv. Era de presupus, spre exemplu, că intențiile de a vota în alegerile prezidențiale pentru domnul Rățiu vor fi parcurs în intervalul studiat o evoluție asemănătoare intențiilor de a vota în alegerile generale pentru PNTCD.

În această privință, rezultatele sondajelor:

	Februarie	Martie	Aprilie	Mai
Intenții de vot Rățiu (%)	5,5	6,6	8,8	8,1
Intenții de vot PNTCD (%)	6	6,1	10,1	11,5

Compararea celor două evoluții nu confirmă presupunerea avansată, arătînd printre altele că:

1. Baza electorală a PNTCD crește constant, pe cînd cea a prezumtivului său candidat suferă o inflexiune în luna mai.

2. Intențiile de vot pentru partid și pentru candidat se situează la același nivel în prima jumătate a intervalului pentru că, în a doua jumătate, partidul și-a dovedit din ce în ce mai mult reprezentanții.

3. Depășirea candidatului de către partid are un caracter dinamic. Ea pornește de la 0,5 în februarie, este răsturnată în martie (0,5 în favoarea candidatului) pentru a se ridica la 3,4 în mai.

4. Exceptînd luna martie, baza electorală a partidului este constant mai largă decît cea a candidatului.

5. Principala confluență a celor două curbe se produce între martie și aprilie, cînd ambele înregistrează cea mai substanțială creștere — dar scorul obținut de partid: +4, este aproape dublu față de cel al candidatului: +2,2.

Menționăm, în paranteză, că această dublă creștere are loc tocmai în zilele cînd celălalt partid istoric părăsea Convenția Democratică.

Analizată sub acest aspect incidentă, relația dintre celălalt candidat și partidul pe care îl reprezintă are parametrii următori:

	Februarie	Martie	Aprilie	Mai
Intenții de vot Manolescu (%)	6,3	8,2	9,2	9,6
Intenții de vot PAC (%)	6	6,6	6,4	5,9

Este evident că această versiune a relației partid-candidat se distinge sensibil de precedenta. Printre trăsăturile proprii acestei versiuni s-ar putea sublinia:

1. Tendințele opuse ale celor două baze electorale, cea a partidului preponderent staționară, cu o ușoară impulsie regresivă în ultimele trei luni, și cea constant ascendentă, a candidatului.

2. Rezultatul de ansamblu al acestui contrast se poate ilustra prin faptul că din februarie pînă în mai partidul înregistrează o pierdere de 0,1%, pe cînd candidatul își adaugă un plus de 3,3%.

3. Baza electorală a candidatului este constant superioară bazei electorale a partidului.

4. Această superioritate este minimă în februarie: 0,3%, și devine maximă în mai: 3,7%.

Sintetizînd comparația dintre cele două relații partid-candidat, s-ar putea infera că d-l Rățiu nu beneficiază decît parțial de baza electorală a partidului său, pe cîtă vreme, baza electorală a d-lui Manolescu o depășește pe aceea a PAC. Aceasta nu este însă decît o altă supoziție, care se cere verificată. Ea trebuie privită din principiu cu circumspecție, în primul rînd din cauza unei incongruențe metodologice. Am în vedere faptul că, pentru motive evidente, comparația esalizează două situații sensibil diferite: pe cînd d-l Manolescu și-a depus efectiv candidatura ca unic reprezentant al PAC, d-l Rățiu nu este candidat decît pe lista sondajului CIS, listă în care, așa cum atrăgeam atenția, PNTCD are încă un reprezentant — pe d-l Coposu.

PARTIDE ȘI CANDIDAȚI II. INFIDELITĂȚI

Verificarea supoziției avansate se poate face stabilînd în ce măsură alegătorii care intenționează să voteze PNTCD — respectiv, PAC, au de gînd să-și dea votul și d-lui Rățiu — respectiv, d-lui Manolescu. Sub această formă verificarea nu mai constă în corelarea unor date statistice, ci în coborîrea efectivă la nivelul comportamentelor individuale.

S-a spus adeseori că la noi voturile pentru partide sînt de fapt voturi pentru lideri. Funcționează oare cu adevărat această înclinație spre personificare? Alegătorii care votează pentru un anumit partid rămîn ei fideli, atunci cînd împrejurările o cer, și liderului aceluia partid? Din punct de vedere formal este vorba de coerența sau incoerența comportamentului electoral. Investigarea de către CIS a acestui comportament la nivel individual a produs, în luna mai a.c., următoarele rezultate:

A. Din totalul alegătorilor care declară că vor vota în alegerile generale pentru PNTCD, doar 41% intenționează să voteze în alegerile prezidențiale cu d-l Rățiu.

B. Din totalul alegătorilor care declară că în alegerile generale vor vota cu PAC, doar 69,7% intenționează să

voteze în alegerile prezidențiale cu d-l Manolescu. Cea mai mare parte din baza electorală a PNTCD nu este prin urmare și baza electorală a d-lui Rățiu. Lipsit de sprijinul a aproape 60% din electoratul partidului său, d-l Rățiu ar putea reprezenta cu greu în alegerile prezidențiale PNTCD și, cu atât mai greu, Convenția Democratică.

Deși mai restrînsă, rezerva întîmpinată de d-l Manolescu în rîndurile partidului pe care îl prezidează este și ea considerabilă: o treime din electoratul PAC nu este și electoratul președintelui său. Fără a intra în detalii, semnalez că acest gen de infidelitate a alegătorilor față de lideri nu se limitează la aceste două cazuri, ci constituie un fenomen general care, cu intensități variabile, afectează toate partidele cu pondere electorală semnificativă.

Revenind însă la aceste două cazuri, care formează obiectul relațiilor de față, analiza lor reclamă, în continuare, clarificarea a cel puțin unei nedumeriri, și anume: cine sînt, din punct de vedere politic, alegătorii care intenționează să voteze în alegerile prezidențiale cu d-l Rățiu sau cu d-l Manolescu?

CINE VOTEAZĂ CU D-L RAȚIU ȘI CINE CU D-L MANOLESCU

În acest punct, alegătorii sînt definiți printr-un reper unic: intenția de a vota în alegerile generale cu o anumită formațiune politică. Cum se structurează, după acest criteriu unic, grupările dispuse să-și dea votul celor doi candidați prezumtivi la președinție? Procentajele care urmează sînt calculate în raport cu totalul intențiilor de vot atrase în luna mai de către fiecare dintre formațiunile notate:

Votează Rățiu: MER 6,1; UDMR 7,7; PSM 5,0; PNTCD 41; RM —; FSN 0,9; PNL 2,1; PAC 6,4; FDSN —; PDAR 3,1; PL-AT 17; PUNR 1,1.

Votează Manolescu: MER 8,2; UDMR 15,4; PSM —; PNTCD 17; RM 3; FSN 0,9; PNL 8,3; PAC 67; FDSN —; PDAR 1,6; PL-AT 19,5; PUNR —.

Dintre votanții celor 12 formațiuni, d-l Rățiu își găsește aderenții în 10, iar d-l Manolescu în 9. Singura formațiune al cărei electorat nu oferă sufragii nici unuia, nici celui alt, este FDSN. Impermeabilitatea maximă față de cei doi candidați se manifestă din partea formațiunilor considerate extremiste, dar în modalități diferite. Votanții ai PSM și ai PUNR îl susțin pe d-l Rățiu, dar nu pe d-l Manolescu — și, dimpotrivă, d-l Manolescu găsește printre partizanii României Mari un sprijin minimal la care d-l Rățiu nu are însă acces. Proportia susținătorilor d-lui Manolescu în gruparea votanților PNTCD este aproape cvadruplă față de proporția susținătorilor d-lui Rățiu în gruparea votanților PAC. Din restul formațiunilor, cele mai reticente față de ambii candidați sînt FSN și PDAR, iar cele mai generoase PL-AT și UDMR. Proportia alegătorilor PAC care votează cu d-l Rățiu este de peste zece ori mai mică decît a celor care votează cu d-l Manolescu; proporția alegătorilor PNTCD care votează cu d-l Manolescu este însă de numai 2,5 mai redusă decît a celor care votează cu d-l Rățiu. Exceptînd PDAR în toate celelalte formațiuni ne-extremiste, impactul liderului PAC este mai puternic decît cel al liderului țărănist: de aproape patru ori pentru votanții PNL, de două ori pentru cei ai UDMR etc.

Dacă dintre cele 12 formațiuni enumerate în tabelul de mai sus le separăm pe cele care au făcut sau fac parte din Convenția Democratică, atunci distribuția voturilor între cei doi candidați se prezintă astfel (%):

	UDMR	PNTCD	PNL	PAC	PL-AT
D-l Rățiu	7,7	41	2,1	6,4	17
D-l Manolescu	15,4	17	8,3	67	19,5

În patru din cele cinci cazuri, președintele PAC se află în avantaj față de liderul țărănist. Proporția medie (un indice cu total convențional în situația dată) este de 14,8 pentru d-l Rățiu și de 23,4 pentru d-l Manolescu. Dacă în această alcătuire Convenția Democratică ar avea de ales pentru candidatura la președinție între cei doi oameni politici și dacă decizia s-ar baza pe preferințele electoratului care sprijină această alianță, atunci, corespunzător cifrelor de mai sus, prima sansă i-ar reveni categoriei d-lui Manolescu.

DOUĂ ELECTORATE

Procentajele de mai sus sînt deduse din totalul celor care intenționează să voteze pentru fiecare formațiune în parte. Ele egalizează astfel o multitudine de inegalități, căci de pildă, 1% din totalul votanților FSN înseamnă, în cifre absolute, mult mai mult decît 1% din totalul votanților PL-AT. Totuși, acest mod de calcul aproximează sprijinul pe care cei doi candidați îl pot obține de la electoratul fiecărei formațiuni. Un alt unghi de analiză este acela care ia drept bază de calcul totalul voturilor probabile pentru fiecare candidat, indiferent de unde vin aceste voturi. Aplicînd acest mod de calcul, se obține structura pe formațiuni a bazei electorale pe care poate conta fiecare dintre cei doi protagoniști, structură care se infatisează astfel (în %):

D-l Rățiu = 100; MER 4; UDMR 4; PSM 1; PNTCD 66; RM —; FSN 2; PNL 2; PAC 6; FDSN —; PDAR 2; PL-AT 12; PUNR 1.
D-l Manolescu = 100; MER 4; UDMR 7; PSM —; PNTCD 23; RM 1; FSN 2; PNL 9; PAC 44; FDSN —; PDAR 1; PL-AT 9; PUNR —.

Cele două structuri confirmă, în linii mari, relațiile evidențiate de analiza anterioară — și în primul rînd superioritatea atracției pe care d-l Manolescu o exercită în partidul d-lui Rățiu față de atracția pe care d-l Rățiu o exercită în partidul d-lui Manolescu. Cele două structuri reliefează însă și unele aspecte inedite. Astfel, cu o grupare maximă de 66% — votanții PNTCD — electoratul d-lui Rățiu tinde spre concentrare, pe cînd electoratul d-lui Manolescu, în care gruparea maximă este de doar 44% — votanții PAC — tinde spre dispersie. Desi electoratul PNTCD în majoritatea lui nu îl dorește pe d-l Rățiu, electoratul d-lui Rățiu este format în majoritatea lui din votanți PNTCD. Transfigurarea minorității PNTCD în majoritate Rățiu are o explicație simplă: sprijinul redus pe care liderul țărănist îl găsește în afara propriului său partid, sprijin care reprezintă 34% din total. O transfigurare inversă operează în cazul d-lui Manolescu: majoritatea electoratului PAC devine minoritate a electoratului președintelui său. Baza electorală a acestui candidat este situată cu precădere în afara partidului pe care îl reprezintă. Diferențele sînt în realitate și mai accentuate, căci 1% din electoratul d-lui Manolescu înseamnă, în valoare absolută, mai mult decît 1% din electoratul d-lui Rățiu.

Oricum ar fi analizată, competiția simulată dintre cei doi candidați duce la același rezultat: câștigătorul este d-l Manolescu.

PAVEL CÂMPEANU

Conferința internațională de la Cluj
„DESPRE INSTALAREA REGIMURILOR COMUNISTE”

DAN PAVEL

În perioada 5-7 iunie 1992, la Cluj, s-a desfășurat conferința internațională „Instalarea regimurilor comuniste în Europa de Est”, organizată în condiții excelente de catedra de istorie contemporană a Universității Clujene și sponsorizată de International Research and Exchange Board (IREX) din Statele Unite ale Americii, împreună cu Centrul de studii transilvane și Fundația culturală română. Au participat istorici, politologi, filozofi din S.U.A., Belgia, Ungaria, Republica Moldova și România. Conferința a lăsat o atmosferă unu oras considerat „tradiționalist”, ba chiar „conservator” „reacționar”, termeni care în vechiul regim confereau Clujului noblete, dar care acum conotează alte sensuri.

Ironia sortii a fost că exact eu o zi înainte de începerea conferinței despre instalarea comunismului, Clujul a fost vizitat de președintele Ion Iliescu, prilej de spontane manifestări anticomuniste. Una dintre ele a avut loc chiar în fața Universității, unde studenții care treceau întâmplător pe acolo nu au pierdut ocazia de a-și manifesta sentimentele sincere față de „conducător”. S-a întâmplat atunci ceva incredibil, un fel de remake al evenimentelor din decembrie 1989, pentru că, deși studenții și trecătorii ce li se asociaseră nu făceau decât să strige lozinci anticomuniste și antiprezidențiale, garda de corp a lui Iliescu, bărbați îmbrăcați în negru complet, a luat pozițiile de tragere, îndreptându-și automatul înspre mulțimea neînarmată. Acesteor semi-ninjas li s-au alăturat și alte trupe. Nu s-a tras. Inșă mulți oameni au fost brutalizați, loviți de zidurile clădirilor și împinși de gârziile iliesciene. Până la urmă, oamenii s-au dus pe la treburile lor, iar Iliescu a intrat în Aula Magna a Universității, unde avea loc o adunare dedicată mișcării memorandiste. Participanții la „acțiune” (academicieni, politicieni, simpaticanți, public) au căpătat un asemenea elan încât a doua zi, după plecarea președintelui, încălcând regulile politietii și canoanele universitare, și-au prelungit excesiv adunarea, nepermițând participanților la conferința internațională să intre în Aula Magna la ora fixată (cu mult timp înainte) și să deschidă conferința. Până la urmă, sesiunea de deschidere s-a desfășurat la rectorat.

Manifestările antiliesciene și anticomuniste din Cluj nu puteau trece neobservate de presa locală. A doua zi după plecarea președintelui, chiar înainte de începerea conferinței, primarul peunerist al Clujului, domnul Panar, a făcut un tur al punctelor de difuzare a presei, amenințându-i pe difuzorii particulari că le ridică autorizațiile dacă vor continua să mai vândă Tribuna Ardealului (cotidian independent al Clujului) și România liberă. Organizații clujene al conferinței spuneau în deschiderea că recuperarea spațiului geopolitic al Europei de Est pentru Europa, reintegrarea lui reclamă înțelegerea proceselor care au dus la instaurarea comunismului. Și mai reclamă ceva: înțelegerea proceselor care mențin comunismul, chiar în forme deghizate, degenerare, fie sub masca naționalismului, fie sub cea a reformismului, și pe reprezentanții săi în fruntea instituțiilor de stat și a aparatului de reprimare.

Cu toate că au atins teme tabu ale cercetării istoriografice, unele dintre comunicările prezentate de cercetătorii români (și nu numai de ei) au purtat peetea unor deprinderi metodologice materialist-istorice, și cînd spun asta nu mă refer numai la o abordare strict factualistă,

la o însușire de date, întâmplări, fapte, documente, ci și la faptul că încă există deprinderea de a vorbi despre evenimente fără asigurarea unei baze documentare elementare. Multe dintre problemele românești sînt inaccesibile din pricina îngrădirii accesului (chiar și al specialiștilor) la arhivele fostului partid comunist, ale Securității și chiar ale K.G.B.-ului. Ar fi absurd să cerem cercetătorilor autohtoni să-și fi schimbat modul de gândire într-un răstimp atât de scurt (sau existent și excepții, cum ar fi Vasile Pușcas sau Victor Neumann), însă este un lucru de mirare că ei a putut să persiste la oameni care și-au petrecut o bună parte din activitate în mediile științifice occidentale. În acest sens, o apariție surprinzătoare în cadrul conferinței a fost cea a americanului Stephen Fischer-Galați (renumit pînă în decembrie 1989 pentru colaboraționismul transatlantic cu regimul de la București și mai ales cu grupul de istorici militari condus de generalul Ilie Ceaușescu), care s-a comportat agresiv chiar față de cei mai străluciți participanți la conferință, politologii americani Ken Jowitt și Vladimir Tismăneanu.

Ken Jowitt și Vladimir Tismăneanu (care au avut amabilitatea să acorde interviuri în exclusivitate pentru revista „22”, pe care le vom publica în numerele viitoare) au pricinuit chiar colegilor din comunitatea științifică o asemenea perplexitate încît aceștia rămăseseră, la modul propriu, „gură-cască”. Ken Jowitt a folosit o serie de termeni religioși (de pildă, cel de „hierofanie” în desemnarea relației cu Cominternul, apoi cu Moscova în general) sau conceptul de „paria”, pentru a explica mentalitățile și comportamentul liderilor comunisti din Europa de Est. Aceștia, autentici paria (din punct de vedere social, politic, etnic, organizatoric etc.) — paria în țara lor și paria în mișcarea comunistă internațională, ceea ce li lipsea de o elementară legitimitate —, au infectat și afectat viitorul țării pe care le-au condus prin gravele lipsuri (de coeziune politică, de conținut ideologic, de structură organizatorică etc.) re proveneau chiar din statutul lor. Răspunzînd unor întrebări din sală și riscînd să supere gazdele, Ken Jowitt a sintetizat istoria comunismului din România ca fiind dominată, în prima perioadă, cea a ilegalității și euceririi puterii, de basarabeni, în cea de-a doua, perioada ceaușistă, de olteni, iar în cea de-a treia (postcomunism), de de transilvăneni. Vladimir Tismăneanu a folosit „istoria de biografii” pentru a explica, în manieră postmodernă, esența modelului tricentric al grupărilor ce luptau pentru putere, în cadrul partidului comunist din România, adică pentru recunoașterea de către Moscova („pentru totii lumina venea de la răsărit”), demonstrînd în ce fel a falsificat Ministerul Adevărului al lui Ceaușescu istoria politică a partidului unic. Imostriva tendințelor național-staliniste de a atribui evreilor (și altor minorități) responsabilitatea instaurării comunismului, distinsul politolog american a explicat procesul de deiciuizare al evreilor central și est-europeni, care intraseră în partidele comuniste „ca să scape de sinagogă”. În complementaritate cu conceptul de „paria” folosit de Ken Jowitt, Vladimir Tismăneanu a interpretat marginalitatea elitelor comuniste ajunse la putere ca fiind o expresie a caracterului de grup conspirativ, de adevărată mafie a acestor grupări.

Una dintre concluziile organizatorilor etnici a fost că numai invitarea unor specialiști occidentali la o conferință pe tema instaurării comunismului ne va putea ajuta să scapăm de un anumit diletanșim și de prețedecăți în explicarea acestui proces, datorită faptului că, deși

noi am trăit comunismul, nu prea l-am studiat, în timp ce occidentali au făcut-o. Ieșirea din războiul rece a transformat și pentru noi cunoașterea lor, acumulată din motive tactice și strategice, în material științific, în sur-să de clarificare conceptuală și de edificare istorică.

La 8 iunie 1992, la sala Olimpia din Timișoara a avut loc o întâlnire a publicului timișorean cu președintele P.A.C., Nicolae Manolescu, în prezența invitaților speciali Dorin Tudoran, cunoscut disident anticomunist, poet și ziarist, a reprezentanților presei (Gabriela Adameșteanu, Cornel Nistorescu, Dan Pavel), a membrilor din Comitetul Director P.A.C. (Ștefan Tănase, Dan Grigore, Dan Căpățînă, Ioan Păun Oțman, Virgil Feier, Nicolae Țăranu, Vasile Popovici) și

a lui Dan Papuc — președintele Alianței Civice, filiala Timișoara. În sală s-a aflat și politologul Vladimir Tismăneanu. Asupra discuțiilor purtate pe baza întrebărilor venite din sală vom reveni în numărul viitor al revistei noastre. Cu acest prilej președintele Alianței Civice, Dan Papuc, a dat citire unui Apel față de care electoratul Convenției Democratice, aflat în sală, și-a manifestat adeziunea.

APEL

adresat liderilor partidelor politice și ai formațiunilor politice din Convenția Democratică

Atrogem atenția celor ce conduc Convenția Democratică asupra următoarelor aspecte politice privitoare la alegerile viitoare, aspecte derutante, îngrijorînd profund marea masă a simpatizanților C.D.

În conducerea C.D. se opinează că în România (la fel ca în Franța) alegerile legislative sînt mai importante ca celea prezidențiale. Poate cineva justifica această poziție, avînd în mină actuala Constituție a României? Opinem că lucrurile stau exact invers și viața politică actuală a țării confirmă din plin această opinie.

În conducerea C.D. se pleacă de la ideea, descurajatoare, însă nemărturisită deschis, că vom pierde alegerile prezidențiale. Afirmăm contrariul. Avem bune șanse de cîștig, dacă dorim într-adevăr victoria. Ne-o dovedesc alegerile locale, ne-o dovedește primirea deloc caldă făcută în multe locuri din țară, președintelui Ion Iliescu.

Pentru ca alegerile prezidențiale să poată fi cîștigate, conducerea C.D. are obligația să prezinte un candidat la aceste alegeri. S-a făcut o greșală politică gravă. Pînă acum, în acest ceas al 12-lea, din motive pe care nu le cunoaștem (interese de partid, veleitarisme?) acest candidat al C.D. nu a fost ales.

Să reamintim următoarele circumstanțe: PAC are meritul de a fi propus la timp C.D. o candidatură posibilă pentru alegerile prezidențiale. Este vorba de candidatură profesorului Nicolae Manolescu, președintele partidului, personalitate cunoscută unei largi părți n populației prin specificul profesiei sale. Cum au reacționat celelalte partide și formațiuni din C.D.?

proape în nici un fel. Oare nu era de mare importanță ca o decizie să fi fost luată atunci, la timp, făcînd posibilă prezentarea temeinică și pe indelete a candidatului C.D. națiunii și străinătății? Dar nu s-a întreprins nimic.

Mai grav, în lunile care au trecut, prof. N. Manolescu, în calitate de președinte PAC și ca membru al C.D., s-a implicat sistematic în politică. El a vizitat multe localități ale țării (Arad, Cluj, Deva, Iași, Suceava, Timișoara etc.), el a susținut cu vigoare candidaturile C.D. în alegerile locale. Ca om politic el a devenit bine cunoscut țării, bine cunoscut străinătății.

În momentul de față C.D. se pare că are 4 pretendenți la a fi candidați în viitoarele alegeri prezidențiale, pretendenți propuși de către unele partide și formațiuni politice din Convenție. O întrebare: de ce nu s-au făcut aceste propuneri la timp? Măcar una dintre ele, infirmîndu-se clar presupunerea greșită că el ar fi fost loc, nu din vina d-lui N. Manolescu, că el ar fi fost candidat admis al C.D. Evident, o confuzie gravă.

Subliniem că toți cei nominalizați în ultimul timp pentru a fi posibili candidați ai C.D. în viitoarele alegeri prezidențiale sînt mari personalități avînd toate meritele necesare pentru a fi buni președinți ai României. Dar pentru a alege trebuie să răspundem clar la două întrebări: care dintre ei are cele mai mari șanse de a cîștiga alegerile prezidențiale, care dintre ei rezistă, în fruntea statului, marilor frămîntări sociale și economice care sigur vor afecta România?

Analizînd candidatură d-lui Ion Rațiu, cu imensa stimă ce i-o purtăm, sîntem nevoiți a da răspunsuri ne-

gative celor două întrebări. Într-o țară nenorocită de 45 ani de comunism, țară în care oamenii au suferit cum au suferit, un om ce o trăiește pe alte meleaguri, cu toată grija ce el a purtat-o continuu și constant țării, va fi puternic contestat. Apoi chiar dacă d-l Rațiu ar cîștiga alegerile (rezultatele din județul Cluj nu îndreptătesc această ipoteză!), situația economică a țării, ce nu va putea fi schimbată de nimeni de pe o zi pe alta, îl va face pe d-l Rațiu deosebit de vulnerabil: orice încercare a d-sale de a se implica în economie, aducînd capital străin, va fi privită cu suspiciune.

Referindu-ne la candidatură d-lui prof. Emil Constantinescu, propus de Solidaritatea Universitară Bucureștii și susținut de Comitetul Director al A.C., vom opina că d-sa nu poate cîștiga alegerile. D-l profesor Emil Constantinescu, avînd întotdeauna o poziție politică democratică, deschisă, curajoasă, și-a atras sima profundă a lumii universitare dar... el nu este deloc cunoscut de marea masă a populației. A spera că acest handicap poate fi recuperat în 3-4 luni pentru a-l contracara pe I. Iliescu este o iluzie periculoasă.

Analizînd situația actuală, căutînd a răspunde corect celor două întrebări, opinăm că, dintre toți candidații actuali ai C.D., d-l profesor Nicolae Manolescu are cele mai mari șanse de a-l învinge pe I. Iliescu. În consecință filiala Timiș a Alianței Civice susține în fața conducerei C.D. candidatură profesorului N. Manolescu. Evident, noi toți cei din Timișoara vom accepta decizia Comitetului Director al C.D. și vom susține, cu toate forțele noastre, candidatul pe care acest for îl va propune. Dar iarăși evident, dorim ca șansele noastre de a învinge să nu fie diminuate printr-o alegere nepatriotică.

Avînd în vedere situația dramatică în care ne găsim, pentru a opri deruta și a îndepărta confuzia existentă, facem la cei ce conduc C.D. următorul apel:

1. Stabiliți imediat candidatul C.D. pentru alegerile prezidențiale. Ne dați astfel posibilitatea de a-i putea face, în măsura în care mai este posibil, prezentarea necesară în fața alegătorilor.

2. Vă cerem ca stabilirea acestui candidat să se facă prin vot deschis, nominal, prezentat națiunii prin presă. Responsabilitatea acestui vot este mult prea mare pentru a putea fi acoperită prin secretul votului.

Noi toți cei din Timișoara sperăm ca acei ce conduc C.D. să ne înțeleagă și să-și facă datoria, punînd înaintea oricăror interese de partid, interesul țării.

Președinte al filialei Timiș a A.C.
prof. dr. DAN I. PAPUC

8 iunie 1992

VIZITA REGALĂ LA PARIS

Ritmul contactelor mediatiche s-a accelerat în ultimele trei zile ale vizitei Familiei Regale la Paris. Ziua de miercuri 27 mai a început cu o serie de interviuri acordate cotidianului „Le Figaro”, postului de radio Monte Carlo, lui Stéphane Bern, pentru o nouă revistă intitulată „Interview”. Regele luând apoi masa cu realizatorii de televiziune: Thierry Ardisson, Frédéric Millerrand (ambii de la Antenne 2) și Henri Chapier, autorul unui film documentar despre România, transmis pe FR3 cu o săptămână în urmă.

La ora 15, Regele Mihai a avut o întrevedere particulară cu scriitorul Paul Goma. Acesta din urmă, care nu e un convertit recent la cauza monarhiei, a fost impresionat de românească fără cusur a Regelui, „cum numai la bătrâni noștri, Ionescu, Eliade, am mai auzit-o...”. Paul Goma a remarcat și viziunea politică lucidă și corectă a Regelui. Cursa mediatică a Familiei Regale a continuat cu primirea realizatorilor emisiunii „Sacree Solrée”, care trebuia să aibă ca oaspeti în seara următoare.

În dimineața de Joi 28 mai, în sala de conferințe a Bisericii Unite din Paris, din rue Ribéra, a avut loc constituirea Uniunii pentru Regele Mihai care, dată fiind amploarea pe care a luat-o, după vizita de Paste, posibila restaurare a monarhiei, ar avea menirea de a centraliza toate inițiativele și acțiunile de sprijinire a acestei cauze. S-a constituit un comitet din care fac parte: Nicolae Baloiă, Matei Beldiman, Mihai Brăncoveanu, Ariadna Combes, Mathieu de la Guillonière, Marie-France Ionesco, Dan Adrian Michaloux, Regele Mihai Reșina Ana și Prințesa Margareta au sosit în inelna Misiunii Unite, unde au luat parte la un Te Deum oficiat de Monseniorul Gh. Surdu, parohul Bisericii Sf. Gheorghe.

La ora 16 Regele Mihai l-a primit la Hotelul Georges V pe ziaristul Petre Mihai Băcanu aflat la Paris. Cu o seară înainte, la o întâlnire cu „Prietenii României Libere” și cu membrii AZR-Vest, Petre Mihai Băcanu a prezentat filmul lui Sorin Diașiu, realizat de „România liberă” și Grupul pentru Dialog Social, comențat de Istoricul Dinu C. Giurescu, despre istoria monarhiei și neobișnuitul Paste al românilor.

TF1, 20 H 50. INVITÉ DE JEAN-PIERRE FOUCAULT Le sacre populaire du roi Michel

Am așteptat ușor neliniștiți apariția Familiei Regale pe micul ecran (TF 1), din această seară, în cadrul uneia din cele mai populare emisiuni de televiziune din Franța, realizată de Michel Foucault. Contextul unei emisiuni de varietăți pare incompatibil cu discretia și demnitatea Regelui și cu iluzia apropiată a sfântului să nu ia parte. Regele nu și-a modificat hotărârea și, abia văzând emisiunea am înțeles că noblitea rămâne nealterată și ea este cea care imprimă stilul oricărei împrejurări.

Însă momentul care a concentrat emoțional întreaga emisiune a fost apariția lui Eugène Ionesco. Fusese filmat acasă, în fotoliu, cu neînștitul său „col roulé” alb, slab, dar parecând o forță expresivă sporită. A explicat că pentru români, care n-au cunoscut de-a lungul istoriei altă formă de stat, monarhia este o tradiție vie, restaurarea ei înseamnă, așadar, paradoxul unei coincidențe între vechi și nou, garanția stabilității și concilierii. Și, ca în tradiția franceză, a încheiat cu „Vive Le Roi!”. Cel mai mare dramaturg francez a fost și este cel mai lucid și curajos dintre români din exil. În toate împrejurările dificile pentru țară, glasul lui Eugène Ionesco s-a

făcut auzit cu promptitudinea gândului care împerește și detășează adevărul incontestabil.

Și am înțeles că Regele a acceptat invitația la o astfel de emisiune și dintr-un alt motiv. Dacă oficialitățile franceze, încă din primele momente (cele mai grele) ale exilului și până astăzi, s-au arătat încercate — nu doar de o tradiție republicană, ci mai ales de pretul pus pe o conjunctură guvernamentală efemeră, preferind o legitimitate reală — francezii de mijloc, speculatorii acestei emisiuni populare, meritau această întâlnire pentru atașamentul pe care l-au manifestat ca un membru în Europa, în decembrie 1989 și de atunci încoace, chiar dacă dezamăgiți de mai sus-numita conjunctură...

A doua zi, după altă serie de interviuri pentru Europa Liberă, BBC, Courier de l'Hague și pentru postul de Radio Budapesta, Familia Regală a făcut o vizită academicianului Eugène Ionesco, în Boulevard Montparnasse, înainte de a părăsi Parisul.

Repères - Europe

13 JUNE 1990

Michel de Roumanie: « Le peuple n'a pas oublié son Roi »

Dacă, așa cum am lăsat într-o corespondență precedentă Regele a văzut oameni politici din opoziție, n-a primit nici un răspuns de la Matignon și Elysée. Un frează de la președinție s-a simțit la un moment dat, dar posibila invitație era adresată Prințesei Margareta, care a declinat-o, considerând că invitația trebuia adresată Regelui. De altfel, în interviul din „Quotidien de Paris”, acesta își manifestă surprinderea: „În Franța și, în general, în Occident sînt considerat ca o persoană privată...”. „Și nu simțeti?” întrebă Christophe Urbanowicz. „Nu, pentru că am fost constrins să abdic sub amenințare. Abdicarea mea este deci nulă și neavenită. Rămîn survenanul românilor. Așa cum ei însuși mă consideră”. Refuzându-se la vizita în România, pe care sîntistul o numește „triumfală” — cum a și fost — Regele precizează: „Cred că cunosc sentimentele românilor față de mine, dar nu mă așteptam la o asemenea explozie de bucurie populară...”. Tin să precizez un lucru. Mass-media dă adesea impresia că singurul lucru care mă interesează este revenirea pe tron. Or, nimic nu e mai fals. Lucrul acesta este cu totul secundar. Esențial pentru mine este să mă pot face unii țării mele. Dacă vin însă ca turist, nu-mi dau seama ce ar putea să fac”. Întrebă dacă este favorabil „decomunizării”. Regele este de părere că „România nu poate evolua fără o ruptură clară cu trecutul comunist, ceea ce nu înseamnă vinătoarea de vrăjitoare sau umplerea din nou a puscărilor. Dar este nevoie de reglementarea unor lucruri, conform unei justiții suverane și independente: cei care au comis crime sau deficiente trebuie să răspundă în fața legii”.

„Domnia mea nu va fi neterminată...” parafrază Regele titlul cărții a cărei apariție l-a primit vizita la Paris. De altfel, contactele politice și mediatiche au fost organizate de serviciul de presă al editurii Michel Lafont, partea românească a călătoriei în Franța fiind asigurată de un grup din care au făcut parte Mihai Brăncoveanu, Ariadna Combes, Irina Rîcol, Mihai Rîcol, Dinu Zamfirescu.

Despre carte? Un mare regret: ar fi fost de preferat traducerea cărții de conversații cu Mircea Ciobanu, publicată la Humanitas.

ANTONIA CONSTANTINESCU

TOT NOI TRAGEM SFORILE

„Al bătrîn”

Joi, 4 Iunie a.e., Departamentul de Interii al F.D.S.N. a ținut o conferință de presă în sediul central de pe Intrarea Feldioara. Dar, înainte de a relata cititorilor noștri despre lînerii F.D.S.N.-iști, o mică descriere a sediului: prin 1987 au început lucrări de amenajare a acestei clădiri. S-a refăcut exteriorul, s-au săpat șanțuri și s-au introdus cabluri telefonice speciale de-a lungul străzilor Săltineanu, Căderea Bastiliei, Constantin Daniel (fostă Filimon Sirbu) pînă la actualul sediu S.R.I. din Povernei. Așa cum se petrecuau lucrurile atunci în România, fără să se spună, locuitorii din preajma acestei somptuoase clădiri știau că ea este a Securității. Evenimentele din decembrie au găsit casa din Feldioara neterminată. Totuși, de aici s-a tras în decembrie '89 și tot aici au venit, la solicitările vecinilor, două TAB-uri ale armatei. În tunile următoare casa din Feldioara a rămas închisă, (deută și lugubra, pentru ea apoi să devină oficial o clădire (dacă ar mai fi putut avea cineva vreo îndoielă) a S.R.I.-ului, și, în sfîrșit, sediu al F.D.S.N. Cum toată lumea știe că F.D.S.N. înseamnă Iliescu, iar S.R.I. — Măgureanu, nu trebuie să ne mirăm prea mult.

Mirați nu părănu nici lînerii F.D.S.N.-iști la conferința de presă amintită. Ei erau doar puțin erispați de lesirea lor în lume, cu toate că se știau sustinutii îndepărate de „părinții” care urmăreau atent evoluția odraslelor. Cînd spun părinții, mă refer la d-na Agata Nicolau care — în linie maternă — însoțea cu lenete de indignare orice întrebare socotită de dumneaei mai incomodă (e imoral să încolțești un tînăr cu întrebări! — am auzit-o gemînd la un moment dat) sau cu cite un „sic!” triumfător cînd odraslele dădeau răspunsuri „geniale”. În sfîrșit, în linie paternă, lînerii F.D.S.N.-iști erau asistați de d-l Vasile Văcaru, mult mai degajat, ronțăind un piscot, mai rog, ca bărbății, cu aerul că... „Mofturi! Toți noi, babații, tragem sforile”.

Odraslele s-au străduit din răspuleri să reproducă lecția învățată în casă, în limba de lemn vorbită (cum altfel?) tot în casă, de la „guvernarea Roman care ne-a umilit dînd satisfacții opozitiei de dreapta”, pînă la „vom face totul”. În textul difuzat ziaristilor înaintea conferinței de presă am citit: „Nimeni nu poate vorbi pentru noi. Nimeni nu ne cunoaște mai bine dorințele, vîscie, sentimentele. Nimeni însă nu ne poate înțelege mai bine decît aceia care au fost cu noi.”

Prin ei, noi sîntem!
Prin noi, ei sînt!
Da, frumos! Numai că, avîndu-i în minte pe Iliescu, Birlădeanu, Marțian, Văcaru și Ninosu, îi vine să exclami: Ei, aș I (R.P.).

Astăzi, în Tîra Românească apar sute, mii de publiciști. Este probabil firesc, după 45 de ani de tăcere, ca oamenii să simtă nevoia să vorbească.

Este trist însă, înspăimîntător de trist, că se găsesc unii care, cu mai multă sau mai puțină intenție, își permit să improaște venin și otrăv!

Mi-a căzut în mîină o foaie murdară, care se intitulează TOTUȘI IUBIREA Nr. 73-4 și în care, în numele „Iubirii”, Adrian Păunescu îl boceste pe „Al bătrîn”.

Că A.P. îl regretă pe Ceaușescu înțeleg, dar că hîrtia de care oamenii au atîta nevoie suportă ineptiile debitate de A.P. nu mai înțeleg. Că A.P. își poate permite, nepedepsit, să blasfemieze suferințele și durerea pe care au încercat-o milioane de Români (mai puțin citiva) nu mai înțeleg!

Bocindu-l pe „Al bătrîn”, A.P., în numele Iubirii, îl tratează pe Români de „oameni răi”, iar Decembrie '89 pentru ei este „un tragic timp păgîn”. Îl boceste pe Ceaușescu în 12 strofe, Ceaușescu care „nu ne-a dat nici lacrimi și nici sânge” (textual) și care „în timpul vieții a fost de nelîncrinat” (textual). Îl boceste pe Ceaușescu, care „ne-a fost baci și noi l-am fost turmă” (textual).

A.P. nu mai doarme de cînd a fost împușcat „Al bătrîn”, care „își plînge țara cîntînd Trei culori” (textual). A.P. ne reproșează că „într-un tragic timp păgîn, l-am îmbrăcat cu întuneric pasul” și îl doare că „l-am omorît pe Al bătrîn și nici măcar nu-l facem parastasul”.

A.P. e liber să-l facă parastas la fiecare trei zile; dar cum își poate permite să ocărăscă milioanele de Români care au suferit 45 de ani!? Să batjocorească pe cei care au zăcut în temnițele comuniste, pe cei care și-au lăsat viața în închisori, la Bîcaz și la Canal?

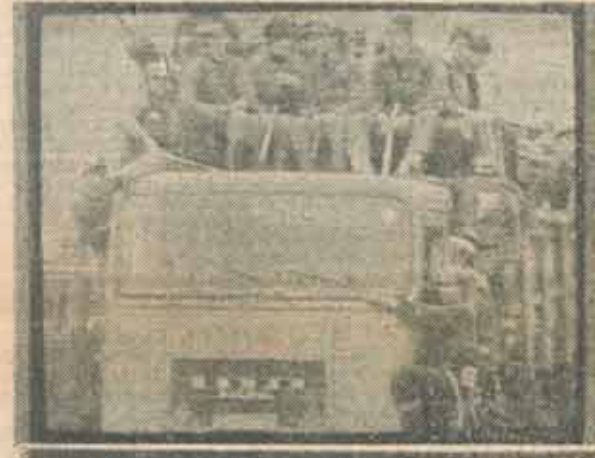
Uită A.P. lacrimile și sîngele vărsat?
Iisus Hristos ne-a învățat că atunci cînd cineva îți trage o palmă, să întorci și obrazul celălalt. Noi am întors o obrazul, o dată, de două ori, de mii de ori! Dar pînă cînd?

Pînă la 22 Decembrie, cînd am zis: BASTA!
Dumnezeul lui A.P., căruia l-a cîntat osanale și l-a slujit cu credință, s-a dus! Nu are decît să-l bocască, dar să nu minjească hîrtia în numele Iubirii.

Nu am putere atît cît s-ar cuveni să strig, să urlu, indignarea mea cînd văd cum un A.P. își permite să minjească cu noroi un popor întreg!

GEORGE PARJOL

(Fragmente din articolul apărut în Româniul liber, nr. 2. Titlul aparține redacției „22”.)

„Vă mulțumim foarte mult, vă rugăm să facem totul pentru a elimina excesele, pentru a elimina actele sîngeroase; și dumneavoastră să asigurați paza necesară împotriva tuturor elementelor extremiste care și-ar mai face apariția în această zonă.”

ION ILIESCU

ILIE PĂUNESCU (vicepreședinte P.N.Ț.C.D., director al ziarului DREPTATEA, director al campaniei electorale a Convenției Democratice):

„O ipoteză — retragerea opoziției din alegeri”

Care este numărul de membri și de filiale P.N.Ț.C.D.?

Fiiale există nu doar în toate județele, ci și în orașe și în aproape toate comunele subordonate. Afluența de înscrieri variază în funcție de împrejurări. De pildă, imediat după revoluție, în ianuarie 1990, era coadă la înscrieri. După mizeriada de aceluși an, când totul a fost distrus, sediul era aproape pustiu. Pe măsură ce ne-am apropiat de alegerile locale, s-a mărit din nou numărul de adesiuni.

În momentul de față, ne înscriu în număr mare noi membri.

De ce nu s-a ținut întrunirea proiectată pentru duminică și ce hotărâre s-a luat în privința ei?

Întâlnirea de la Sala Pălatului și-ar fi avut rostul dacă am fi fost siguri că alegerile vor avea loc la 26 iulie. Cum lucrurile au evoluat în parlament de asemenea manieră încât, la 3 iunie, data ultimei întruniri a consiliului C.D., era aproape cert că se va vota cindva în noiembrie, ar fi fost inutil (dacă nu deplasat) să organizăm o manifestare semi-electorală cu cel puțin cinci luni înainte de data alegerilor.

Și dacă totuși alegerile vor fi pe 26 iulie?

Atunci ne vom resemna să constatăm că am căzut din nou în cursă și că domnul Iliescu a știut să joace ascens, numai pentru ca să ne facă să intrerupem, practic vorbind, aproape toate pregătirile în vederea campaniei electorale.

Acum înseamnă că existau pregătiri ale C.D. în vederea campaniei electorale?

C.D. este pregătită să înceapă campania electorală, dar între a fi pregătită și a începe efectiv este o diferență. Permiteți-mi să nu dezvăluie mieile secrete pe care mi le cereți. Îmi închipui că peste tot în lume un director de campanie electorală păstrează tăina afumător mîșcării tactice.

Dar să ne închipuim că peste câteva zile, alegerile vor fi fost totuși anunțate pe 26 iulie.

Techniceste vorbind, aceasta nu se poate întâmpla decât în două ipoteze. Prima — ultimele episoade ale înscenării să se petreacă cu viteza fulgerului: parlamentul să voteze, președintele să semneze și Monitorul Oficial să publice în decurs de câteva ore, în așa fel încît pe 9 iunie să aibă loc promulgarea legii și pe 11 iunie să înceapă campania electorală. Nu cred în ipoteza aceasta. Rămîne de examinat o a doua: F.D.S.N. aliat cu F.S.N. și cu partidele-satelit să cadă de acord asupra scurtării campaniei electorale la 20 de zile. Ne-am trezi deci în pragul unei campanii electorale de patru săptămîni, pe care am începe-o fără numele nou al C.D. și fără noul ei semn electoral, în plus, am avea de trecut toate obstacolele pe care ni le ridică în față o televiziune obstructionistă și un efort serios de a ne lipări și difuza materialul propagandistic, cu noua denumire și cu noul semn electoral. Ne-ar fi, cu alte cuvinte, imposibil să facem o campanie electorală demnă de numele ei. În situația aceasta, cred că ar intra în discuție plecarea și hotărîrea de a nu participa la alegeri.

Totuși, după doi ani și jumătate, opoziția stă la ce se poate aștepta de la adversarul său politic. Nu credeți că s-a așinat nejustificat, s-au pierut ocazii, și dacă da, cum vedeți posibilitățile recuperării timpului pierdut pentru a nu dezamăgi electoratul?

Ce-am așinat nejustificat? Alți îl vrut să ne

schimbăm denumirea și semnul electoral atîta vreme cît legea care ne cerea acest lucru nu a fost promulgată? Îmi dau seama că ipoteză de neconceput am luat în discuție atunci cînd am vorbit despre retragerea opoziției din alegeri, dar noi nu putem concepe decât participarea la aceste alegeri libere și corecte. Opoziția nu trebuie să participe la alegeri așa cum a participat doi ani de zile la simulacrul de dezbateri parlamentare înscenat de cripto-comuniști. Prin simpla noastră participare la un scrutin de la bun început încercăm, am legitima falsul electoral. Noi nu ne putem resemna la nesfîrșit să rămînem în postura de figuranți, folosîți doar pentru a legitima abuzul anti-democratic.

Ce ne puteți spune despre candidatul unic la președinție, în cazul fiecăreia dintre cele două variante: alegeri la 26 iulie sau în toamnă?

În ambele ipoteze, candidatul va fi ales de un corp de electori desemnați de formațiunile participante la C.D. Dacă alegerile vor avea loc pe 26 iulie, electorii vor trebui să se pronunțe în următoarele câteva zile. Dacă se va merge la urne în octombrie-noiembrie, vom aștepta încă o vreme pentru a primi eventuale noi înscrieri de candidați.

Alegerile se va face fără a mai avea loc o întrunire publică, cu întrebări ale presei pentru fiecare candidat?

După toate probabilitățile, fără o asemenea întrunire. Aș vrea să precizez un lucru. Noi nu așteptăm ca publicul să ne propună noul candidat. Intenția noastră e să alegem noi candidatul Convenției, pe care să-l propunem publicului. Aceasta este procedura normală în orice democrație.

Dacă nu ascultați și întrebările presei, s-ar putea să riscați să-l alegeți greșit, iar electoralul riscă să fie șiflat să opteze între o propunere (greșită) a dumneavoastră și Iliescu.

După logica aceasta, ar urma ca presa și nu Convenția să aleagă candidatul. Mi se pare că inversarea de roluri pe care aproape că o sugerăm nu este soluția optimă.

Eu nu am spus că presa să aleagă unicul candidat, ci doar să le pună întrebări tuturor celor ce și-au făcut publice dorința de a intra în cursa prezidențială.

Nor simtem foarte recunoscători presei prietene pentru că ne poartă altă de grijă. Sincer, foarte recunoscători. Permiteți-ne însă să credem că procedura strict democratică pe care am ales-o dă posibilitatea unei opțiuni suficiente de mature, pentru ca să putem conta pe succesul ei ulterior.

Ce ne puteți spune despre această veste de ultimă oră în privința eventualei candidaturi a lui Andrei Pleșu?

Domnul Andrei Pleșu este fără îndoială un intelectual demn de toată stima. Nu-mi dau seama ce șanse ar avea într-o cursă electorală. Sunt însă sigur că nu se va putea renunța la procedura discutată mai sus, a desemnării candidaților de către electorii C.D. Dacă d-l Pleșu pune condiția, așa cum spune presa, să ne revizum hotărîrile în această privință, mă tem că nu i se va putea accepta eventuala candidatură.

A consemnat
GABRIELA ADAMEȘTEANU

NICOLAE MANOLESCU (P.A.C.):

„Nu este un certificat bun pentru partide să recurgă la independenți”

Desigur, ați citit serisoarea d-lui Iorgulescu. Ce părere aveți?

Am citit-o nu numai pentru că îmi era adresată. El emite o serie de opinii cu privire la P.A.C. la C.D. în scena politică românească și, din moment ce semnarea scrisoarea lui este o răspundere pentru ele. Eu vreau să spun doar că în cadrul P.A.C. nu există disonanță sau puneri în dificultate ale unora de către alții, aceasta este o ipoteză care nu se bazează pe nimic. De fapt, într-o notă cu care am însoțit scrisoarea, am și explicat exact care a fost hotărîrea pe care noi am luat-o cu privire la reprezentanțele noastre în străinătate. Restul este literatură. Auzim și noi, cu multă neplăcere sau amuzament, de lucruri de care nu știam înainte; să ne eclăm între noi, că ne lucrăm unii pe alții... Astea sînt copilării... Există și în P.A.C., ca în orice partid serios, puncte de vedere diferite, dar neînțelegeri personale nu există.

Chiar astăzi a fost o întrunire a biroului executiv al P.A.C.; ce anume s-a discutat?

Am analizat un mic protocol asupra cărui ne-am spus părerea, referitor la condițiile pe care candidatul C.D. la președinție trebuie să le îndeplinească. Din păcate, criteriile sînt mai mult formale, cele de continut, substanțiale, rămîn să fie stabilite ulterior. Eu am propus și îmi mențin această idee; cel mai important nu este votul electorilor în sine, ci discutarea cu fiecare candidat în parte, a precizării corectă a avantajelor și dezavantajelor fiecăruia.

Ce anume credeți că va trebui să primeze în această apreciere?

Un candidat al C.D. nu trebuie să uităm, va duce în față împotrivă lui Ion Iliescu. Prin urmare, are mare importanță să se păsească omul ea cele mai mari șanse în această luptă.

De ce ați pierdut în ultima perioadă o parte din simpatii? Convenției?

Mai înții ar trebui dovedit că am avut aceeași simpatie. Este inevitabil să se producă un fel de rivalitate între partidele importante; fiecare consideră că este de mențin și d-mniștea lui să și propună un candidat. Problema este că noi nu avem chiar atî de mulți oameni capabili să primosească investitura Convenției, încît să ne așezăm acum să-i facem hărăzparca pe cei care sînt. Din păcate nu întotdeauna logica, bunul-simț sau chiar tactica politică primează, ci orgoliile personale și alte lucruri...

Poate fi interpretată introducerea candidaturii d-lui Emil Constantinescu ca o ruptură între P.A.C. și A.C.?

Nu este vorba de o ruptură între A.C. și P.A.C., ci mai degrabă de o decizie eronată pe care a luat-o conducerea A.C. și stau și mă întreb dacă toată conducerea sau numai anumite persoane. Nu discutăm dacă Emil Constantinescu e sau nu un candidat potrivit, poate să fie; în orice caz, momentul propunerii este cu totul inoportun, mult prea tîrziu. A.C. și P.A.C. fiind într-un fel formațiuni gemene, e greu să explici omenilor de ce vin cu candidaturi diferite. Eu am interpretat lucrul acesta — și văd că și o parte dintre țiarștii îmi împărtășesc

opinia — mai puțin ca o atitudine pro-Constantinescu și A.C., ci mai mult una anti-Manolescu și unora din conducerea A.C.

P.L.-A.T. și-a manifestat intenția de a susține în cadrul C.D. candidatură d-lui Pleșu. Desigur, deocamdată nu există și acceptul consiliului, dar cum credeți că va primi C.D. această nouă propunere?

Andrei Pleșu prezintă avantajul că aduce o parte din electoratul Țăranilor și dezavantajul de a îndepărta o parte din electoratul Convenției. El este încă perceput în unele medii din opoziție ca membru în guvernul Roman, Sigur, el este o mare personalitate, un om inteligent, echilibrat, care ar putea juca un rol... Dar eu nu cred în soluții de genul acesta, nu este un certificat bun pentru partide să recurgă la independenți.

Dacă alegerile vor fi în 26 iulie, va face față Convenția campaniei electorale?

Nu vor fi probleme sau voi fi aceleși care ne surveni și într-o campanie în toamnă: lipsa de finanțare, de control al mass-media. Convenția este pregătită, dar oricum luni se va decide...

Decizia de luni va fi în legătură cu desemnarea candidaților? Ar putea surveni o nouă aminare?

Dacă se amîna alegerile, Convenția va mai amîna și ea probabil desemnarea. Dar eu cred că deja am greșit neamînd candidatură cu câteva luni în urmă, încă din ianuarie anul acesta.

Cum apreciați activitatea de pînă acum a Convenției?

Convenția a făcut multe lucruri: nu destule, desigur. S-a stabilit protocolul de negociere, de alcătuire a convențiilor județene, o multime de lucruri care la prima vedere par neinteresante, dar care asigură funcționalitatea Convenției. Erau necesare aceste regulamente, pentru că să nu mai avem situații de genul celor de la locale, cînd s-a procedat diferit de la caz la caz. Am încercat să eliminăm orice arbitrar. Nu s-a stabilit însă cuant-

CULISELE

Anchetă realizată de

Pentru a înțelege și aprecia corect tot ceea ce s-a spus, justificat sau nu, referitor la atitudinea și activitatea din ultimul timp a Convenției Democratice, am considerat că ar fi extrem de utile o serie de informații de bază, pe care, sînt convins, nu întreg electoratul ei le cunoaște. Am realizat această anchetă în scopul de a aduce o minimă clarificare în privința curentelor și opiniilor din cadrul C.D. și de a o sprijini în demersul ei spre transparență, indiferent dacă astfel se dezvăluie și unele aspecte mai puțin plăcute ochiului public, în ideea că trebuie să acceptăm diferențele inerente unei astfel de coaliții, pe care, să nu uităm, toți am dorit-o și susținut-o.

Deci, Convenția Democratică este formată la ora actuală din următoarele partide și formațiuni: P.N.Ț.C.D., P.A.C., P.S.D.R., A.C., P.E.R., A.F.D.P., U.D.M.R., P.L.-A.T., P.L.-C.D., Solidaritatea Universitară, Mișcarea „România Viitoare”, U.M.R.L., P.U.D. (Partidul Unității Democratice), U.C.D. (Uniunea Creștin Democrată), Sindicatul politic „Fraternitatea”, Uniunea șomerilor, Asociația „21 Decembrie”, Fundația culturală „I.C. Brătianu”. Biroul executiv este alcătuit din: P.N.Ț.C.D., P.A.C., A.C., P.L.-A.T., P.N.L.-C.D., A.F.D.P., U.D.M.R., P.S.D.R. și P.E.R.

Pentru desemnarea candidaturii unice din partea Convenției, fiecare partid și formațiune trebuie să stabilească un număr de persoane („electori”), în funcție de anumite criterii, care, oșă cum va rezulta și din anchetă, au fost considerate aleatorii de către unii. Numărul de voturi ale electorilor aleși pentru desemnarea candidaților unic este următorul: partidele din biroul executiv — 6 voturi, Solidaritatea Universitară, România Viitoare, U.M.R.L., P.U.D., U.C.D. și Sindicatul politic „Fraternitatea” — 2 voturi, iar noii primiți: P.L.-A.T. — 4 voturi, P.L.-C.D. — 5 voturi, Uni-

unile de participare pe listele de personalități. Nu s-a deputați și senatori. Au fost două poziții în această problemă: unii au spus că este nevoie de un procentaj global, iar alții că asta este imposibil, deoarece de la județ la județ partidele stau diferite ca față și ea număr de per-

SERGIU CUNESCU (P.S.D.R.):

„Nu este greu să fii contracandidatul lui Iliescu”

P.S.D.R. a depus candidatura dv. la ultima întrunire a C.D. De ce ați de tîrziu?

Motivul, pentru noi, sînt simple. Sînt probleme de tactică electorală. Convingerea noastră este că o campanie electorală trebuie foarte bine gradată — funcție de data alegerilor. O campanie declanșată prea devreme devine la un moment dat ineficientă, deoarece se consumă energie și argumente; publicul ajungînd să cunoască personalul, după care începe să se intereseze de altul. Astfel de campanii ajung la suflare.

Candidatura dv. poate fi interpretată anti-Băniu sau anti-Manolescu?

Eu sper că nu, și că nici un candidat nu merge contra cuiva; eu cred că totii vor să servească în primul rînd țara prin intermediul C.D. Este adevărat că, desi am avut o însărire mai veche a Consiliului, central al partidului de a depune o candidatură, am avut în aceleși timp și însărirea de a găsi momentul cel mai potrivit, funcție de conjunctura politică. Am urmărit totodată să vedem și dacă d-l Coposu candidatează sau nu. Partidul nostru a considerat o obligație morală să depună o candidatură, care s-ar putea să fie cea definitivă.

S-a stabilit, în cadrul Convenției, criteriile care vor sta la baza desemnării candidaților?

Nu s-au definit nici criterii. Este însă evident că persoanele care vor candida sînt cele pe care partidele

CĂLIN ȚĂRICEANU (P.L.-A.T.):

„Argumentul nostru — rezultatul alegerilor locale”

Ce semnificație are intrarea P.L.-A.T. în Convenție?

Sper că odată cu intrarea noastră în Convenție, alegătorii care au optiuni liberale și care cred în continuare în necesitatea unei opoziții unite să aibă în momentul de față un punct de reper clar și să nu fie obligați în continuare, în lipsa unei soluții mai bune, să se mențină în expectativă sau să-i voteze pe cei liberali care au rămas în afara Convenției din motive evidente.

Cite voturi sperați să aduceți Convenției?

Eu n-aș putea să fac aprecieri cu privire la popularitatea P.L.-A.T. însă rezultatele obținute în alegerile locale

constituie un arg notabil. Am obținut voturilor exprimate consistență eitră nu es că noi am depus li localitățile rurale urbane. În aceste trn s-a situat între jele pe care le-am de sine stătătoare popularitate între electorai. Sîntem o mișcare de acceși P.S.D.R. și ceilalți.

Veți avea o propoziție? Nu, va trebui să partidului și să ve fi vom acorda susț

CULISELE CONVENȚIEI

(Urmare din pag. 9)

formațiuni, dar nu s-a vrut lucrul acesta. S-a pierdut o multime de vreme. Și data trecută s-a discutat vreo două ore dacă P.L.-A.T. să fie primit. Eu am insistat să fie primit pentru că face parte din baricada noastră. Din această perspectivă, a procentelor, cum intră partidul dv. în campania electorală?

Data trecută s-a stabilit că partidele vor subvenționa campania. Se pare că procentele stabilite vor depinde și de asta. În cazul în care C.D. va avea 30%, deci 143 de locuri de deputați, trebuie să se achite de către partide,

MIHAI GRAMA
(Uniunea Democrat Creștină):

„În Convenție au fost mai mult discuții de club”

Ciți membri are U.D.C.?
Sintem prezenti în 31 de județe, numărul variază de la câteva sute, la câteva mii pe județ. Nu am făcut însă o centralizare.

Atunci, în funcție de ce criterii s-a stabilit numărul de electori al fiecărui partid?
Nu a fost în raport de criterii obiective ci pe prietenie, ca să zic așa.

Vă considerați deei nedreptăți. La ciți electori credeți atunci că ați fi avut dreptul?
Funcție de niște criterii obiective, noi considerăm că am fi avut drept la mai multe voturi decât P.E.R.-ul sau P.S.D.R.-ul.

Funcție de ce factori va stabili U.D.C. candidatul unic al C.D.?
Din punctul nostru de vedere, esențială este măsura în care respectivul candidat poate să reprezinte interesele României în raport cu exteriorul. În afară de aceasta — inteligentă, pregătire profesio-

nală, charismă, putere de convingere, influență asupra electoratului.

Aceiași factori vor funcționa și la nivelul întregii Convenții?
Nu-ș putea spune: cred că pentru majoritatea factorilor subiectiv va lua un rol determinant. Simpatia și antipatia.

Pentru că a venit vorba de simpatii, U.D.C. spre cine anume înclină?
Noi ca formațiune și în special cu personal simpatizăm cu d-l Rădu. Dar, desigur, biroul nostru executiv va hotărî.

Care dintre actualii candidați ai Convenției considerați că are șanse reale în fața d-lui Iliescu?
Lupta nu se va duce direct între candidatul respectiv și d-l Iliescu, ci între C.D. și cei care îl vor susține pe d-l Iliescu. Să ne zidim că atîta primari, iluștri, necunoscuți pînă atunci, au fost aleși nu pentru calitățile lor, ci pentru simplul fapt că au fost candidații Convenției.

Faptul că se mizează pe acest mit al Convenției a condus la neanunțarea candidaturii?
Nu neapărat. Convenția nu a pres activat în ultimele două-trei luni, acesta e adevărul.

Cum așa, au fost doar întîlnirile săptămîniale?
La nivel național, Convenția n-a pres activat și întîlnirile acestea au fost mai mult discuții, as putea spune discuții de club, care nu au rezolvat nimic; asta nu înseamnă activitate. C.D. avea multe lucruri de făcut, care nu s-au realizat. Una dintre probleme era ca pînă la această oră candidatul nostru să fie de mult cu-

ca subvenție pentru campanie, 100.000 pentru fiecare loc. Să vă spun un lucru: liderul meu de la județul Olț a sărit în sus: „Păi, tot așa cu bani?!”

Dar așa se procedează și în S.U.A., de exemplu...
Desigur, motivele sînt obiective. Bani nu se cer individului, ci formațiunii, și treaba ei cum se descurcă.

Dacă alegerile se amîna la toamnă, se va amîna și desemnarea candidatului?
Da, așa cred, spre septembrie eventual. Dacă ar fi după mine, eu aș anunța candidatul acum, dar în condițiile pe care vi le-am spus...

noscut și lansat în arena politică. Au existat și alte opinii, ca: factorul de surpriză, de protecție... S-a pierdut mult timp și cu plecarea P.N.L.

S-a hotărît ceva în legătură cu listele de senatori și deputați?
Singurul lucru asupra căruia am căzut cu toții de acord a fost aplicarea Punctului 8 al Proclamației de la Timisoara. Vrem să excludem cameleonismul și să propunem valorile autentice. În situația în care alegerile vor fi pe 26 Iulie, totul va fi făcut în grabă. Dar, U.D.C. nu are nici o vină, pentru că nu face parte din biroul executiv. Dar acum nu trebuie să ne facem reproșuri tardive, trebuie să fim uniți și să mergem cu Convenția așa cum este. Peste tot sînt neînțelegeri, în politică acest lucru este firesc.

Dar U.D.C. își cunoaște oamenii care vor fi pe listele parlamentare?
Trebuie întîi stabilite procentele, coeficientii fiecărui partid pe liste. Noi nu avem astfel de ambiții: tot ce dorim este să ajungem la o înțelegere plecînd de la ideea că adevărata bătălie pentru parlament se va da în 1996. Acum lupta se dă împotriva vechilor structuri.

Dincolo de neînțelegerea pe care ați manifestat-o față de activitatea Convenției, considerați că are totuși șanse în alegeri?
Sînt convins că va reuși un succes deosebit și tocmai de aceea luptăm pentru a păstra unitatea ei. Din acest motiv am fost admise și noile formațiuni, pentru a o întări orin prezenta tuturor formațiilor democratice.

BOGDAN GRABOWSKI (U.M.R.L.):

„Un om a cărui biografie să nu aibă nici un loc obscur”

De ce nu a propus U.M.R.L. candidatura d-lui Rădu?
U.M.R.L. nu are velleități politice proprii, ea recomandă membrilor săi să se înscrie în partide.

Ciți membri are U.M.R.L.?
În primăvara lui '92 aveam peste 4.000 de membri în lume, în țară aveam cam 3.000.

Cum s-a stabilit numărul de electori pe fiecare partid?
Acest lucru lmi scapă, am spus și la ultima întîlnire a C.D. că mi se pare vaxatorie această măsură de reprezentare diferențiată pentru că nu există criterii exacte de asociere a numărului politicea formațiunilor.

Dv. cum apreciați că ar fi trebuit să se facă această repartizare a electorilor?
Prin sondarea reală ponderi politice a formațiunilor. În ultimă instanță, în afara numărului de membri, a influenței în viața politică, contează capacitatea delegațiilor formațiunilor reprezentate în Convenție. Iar în privința asta avem orzoliul de a considera că nu sîntem chiar ultimii.

Vorbînd de orzoliu, considerați că este întemeiată acuzația potrivit căreia tocmai

formațiunile mici au orzoli și pretenții prea mari?

Noi nu propunem candidați pe listele de parlamentari sau la președinție, nu avem velleități de reprezentare. Singura noastră dorință este de a contribui la unitatea opozitiei și la alegerea soluțiilor. Poate avem doar orzoliul de a emite niște idei care să fie folosite opozitiei și succesului ei.

Din acest punct de vedere, ați putea să-mi spuneți care ar trebui să fie criteriile de alegere a candidatului unic al Convenției?
Dună părerea mea ar trebui să fie un om reprezentativ din punct de vedere intelectual, cultural, un om a cărui biografie să nu aibă nici o pată noagră, nici un loc obscur, pentru a nu fi posibilă santajarea lui. O altă calitate esențială: să fie competitiv, capabil să învină într-o confruntare electorală. Asta ar însemna să nu aibă numai adeziunea celor care sînt simpatizanți ai opozitiei, ci să aibă capacitatea de a capta simpatia celor care sînt nehotărîți sau care înclină chiar spre tabăra adversă.

După dv., cine ar intruți aceste calități?

Eu am propus să se facă un sondaj la nivelul întregii țări. Efectuat însă de un institut competent și onest. În linia acestui sondaj, este probabil ca electorii să poarte discuții cu candidații. Va conta mult însă momentul cînd se va face aceasta.

Acest moment va fi în funcție de data alegerilor?
Probabil. S-au emis păreri că a propune un candidat prea devreme implică riscul eroziunii marelui lui.

Ați fost printre cei care s-au opus organizării confruntării de duminică. Din ce motive?
Din mai multe. În primul rînd am considerat că nu ar fi concludentă, în plus riscăm să se adîncească niște fisuri în unitatea opozitiei, să se nască o competiție care după părerea mea a depășit deja limitele fair-play-ului. Confruntarea nu ar fi decît în fața suporterilor Convenției, deci nu s-ar câștiga nimic.

În schimb, s-ar putea întări acuzațiile de lipsă de transparență.
Pînă acum, Convenția nu a întreprins nimic important care să nu fie comunicat, dar nici nu-și poate duce viața normală în văzul lumii. Fără să fie răutăcios, poate nici n-a realizat prea multe care să fie arătate lumii.

Considerați Convenția ca fiind prezăzită pentru viitoarea campanie electorală?
Este o întrebare dificilă... Prezăzită întru totul nu este, pentru că nu s-a detaliat organizarea, dar cred că poate să înocapă campania. Anunțarea datei alegerilor va mobiliza în mod cert și prezăzită Convenției.

SIMINA MEZINCESCU (Mișcarea România Viitoare):

„Oricare dintre candidați poate fi pus cu succes în fața lui Iliescu”

Ciți membri are Mișcarea România Viitoare?
În jur de 1.000, dar dorința noastră nu a fost de a căuta membri, nici nu am făcut sedii în provincie, deși au fost mai multe o-rașe care au insistat. Există o singură filială centrală organizată în București.

A existat acuzația că, la negocierile pentru listele la Senat și Cameră, tocmai aceste formațiuni mici au avut pretenții exagerate. Este și cazul României Viitoare?
Acuzația este nejustificată. N-am văzut nici o pretenție din partea nici unei formațiuni, nici chiar din partea

A.C. Oricum, aceste negocieri nu s-au făcut încă. Ce pot să vă spun este că nici un membru al României Viitoare nu are nici o pretenție la vreun loc de senator sau deputat.

Ați fost pentru sau împotriva organizării întrunirii de duminică și care sînt motivele?
Am fost pentru, din motive de transparență, pentru ca opinia publică să știe că noi avem mai mulți candidați, că fiecare are avantaje serioase și că trebuie auzit să vedem cine are șanse mai mari. Oricare

dintre acești candidați, după părerea mea, poate fi pus cu succes în fața lui Iliescu.

Care credeți că sînt criteriile pentru desemnarea candidatului?
Foarte multe. Unui general ar fi charisma, pentru că tu adresezi țării întregi. O perfecție onorabilitate, o cinste totală, demnitate.

Din punctul de vedere al României Viitoare și al dumneavoastră personal, va constitui un argument faptul că unii dintre candidați au promisiuni organizarea unui referendum și readucerea pe tron a Majestății Sale?
Cred că oricare ar fi pre-

MIHNEA MOROIANU
(Solidaritatea Universitară)

Candidat apolitic?

Care au fost motivele introducerii candidaturii d-lui Emil Constantinescu?
Solidaritatea Universitară a intenționat ca această candidatură să fie folosită strict în interiorul Convenției, deci pentru noi ea nu trebuia să devină publică decît în ziua în care ar fi avut loc scrutinul de desemnare a candidatului unic.

Doreați să folosiți elementul surpriză?
Nu, am dorit tocmai să evităm controversele care au apărut cînd, din motive independente de noi, inițiativa a devenit publică. În esență, a fost vorba de furnizarea încă o candidatură pe linia celor cunoscute, să sporim atît caracterul democratic al selecției, cît și aria acesteia selecției, extinzînd-o în afara liderilor de partid.

Considerați momentul propunerii ca fiind bine ales?
În orice moment am fi făcut-o, reproșurile ar fi fost aceleși și, după părerea mea, la fel de nejustificate. Alina timp cît nu se fixase nici un termen limită, și mai mult decît atît, nici nu înceuseră procesul de denunțare a candidaturilor în cadrul Convenției, nu vîd în ce măsură a ne grăbi sau a întârzie era susceptibil de vreun reproș. Și oricare ar fi fost alegerea momentului, el nu ar fi modificat reacția celor care consideră că a propune o candidatură în plus poate fi un delict de lăse-opozitiei.

Propunerea a fost receptivă ca o contracandidatură vizavi de d-l. Manolescu. A fost în intenția Solidarității Universitare acest lucru?
În ochii publicului larg nu era cunoscută decît candidatură d-lui Manolescu, deși neoficial se anunțase și o altă candidatură extrem de serioasă, cea a d-lui Rădu. În ochii opiniei publice se acreditase astfel impresia că desemnarea d-lui Manolescu ar fi o simplă formalitate, ceea ce era foarte departe de realitate. De aceea avansarea propunerii de care vorbim a adăugat ca o tentativă de sabotare a unei anumite candidaturi. Nu a fost vorba de așa ceva, ci de a pune la dispoziția Colegiului de electori al Convenției (a cărui constituire s-a hotărît tot în urma unei propuneri a Solidarității Universitare) o întreașă echiopă de candidați posibili, dintre care unul va câștiga iar ceilalți îl vor susține.

Care considerați că vor fi criteriile din cadrul Convenției ce vor sta la baza desemnării candidatului unic?
Evident, în esență este vorba de un singur criteriu: candidatul cel mai apt să-l învină pe Ion Iliescu. Ar urma discutarea calităților care se pretează cel mai bine acestui scop. E vorba de a-l convinge pe cei indecisi. Poate cei care și-au început campania mai de mult și-au fixat un anumit tip de discurs care este receptiv de propriii aderenți sau de aderenții Convenției, dar care nu are flexibilitatea necesară pentru a-l convinge pe alegătorii decepționați de F.S.N. care nu se rezăsesc în ofertele opozitiei.

Cum credeți că ar trebui dusă lupta împotriva d-lui Ion Iliescu?
Dună părerea Solidarității Universitare, terenul pe care trebuie să se ducă lupta împotriva d-lui Iliescu nu este cel al unei campanii excesiv personalizate. Din acest punct de vedere am apreciat că un candidat neutru, un candidat care nu are sub nici o formă ambiții politice și nu vrea să facă carieră politică, dar la care se apelează într-un moment critic pentru soarta țării, ar fi potrivit pentru o campanie electorală în care personalitatea candidatului să se estompeze în soatele programului și al ideii de unitate a opozitiei.

Tocmai pentru că este vorba de o persoană care ar urma să reprezinte întreaga Convenție și ideea de opozitiei, nu este d-l Emil Constantinescu susceptibil să i se reproșeze de către partea adversă, chiar cu argumentele opozitiei, faptul că a fost secretar B.O.B. de Universitate?
Emil Constantinescu nu a fost în comitetul pcr pe Universitate, a fost pînă în decembrie 1989 secretar cu probleme profesionale în cadrul organizației de partid a Facultății de Geologie. Și la aceeași dată era lector universitar și autor a peste 60 de lucrări științifice și a 8-7 monografiilor. Mie mi se pare evident că acest lucru nu poate fi folosit împotriva lui de către oamenii de bună credință și mai ales de către cei care abordează în mod responsabil chestiunea atitudinii față de masa membrilor fostului partid, inclusiv față de cei care au ocupat funcții nereatribuite în cadrul organizațiilor de partid. Alina timp cît esteriora de care am vorbit nu va avea certitudinea că nu este nici blamată nici culpabilizată, e clar că nu putem avansa în răsturnarea raportului de forțe. Dacă vorbim despre activitatea d-lui Emil Constantinescu, este bine să amintim și rolul pe care l-a lucrat în timpul Pieței Universității. Celebrul balcon de la Geologie, dinul l-a deschis și l-a menținut deschis de-a lungul celor peste 43 de zile. A fost membru fondator al Solidarității Universitare și al Alianței Civice, iar dacă ar obține investiția Convenției, calitatea de Rector al primei Universități a țării ar putea căpăta valoarea unui simbol de primă mîrturie.

ANDREI PIPPIDI

O STATUIE MAI PUȚIN

Orașul Pitești, care se fălește cu fiul său, ar dori să ridice un monument lui Ion Antonescu. Cel puțin, această este intenția primăriei actuale (FSN ?, FDSN ?). Sculptor se va găsi fără greutate, fiindcă-mi aduc aminte că din 1990 un specialist în busturi patriotice pentru școli se grăbise să expună un „mareșal”, poate încă disponibil.

Întrebarea este de ce și câtă vreme mai auzim glasurile stridente care reclamă cele mai înalte cinstiri pentru „eroul martir”, de fapt pentru un om care și-a plătit cu viața greșelile sale. A plătit bărbătește, desigur, ostașul fanatic care a fost, dar aceste greșeli au însemnat alita sînge vărsat din vina lui, înclt nu-l poate răscumpăra numai curajul cu care a mers la moarte la rîndul său. Pierderile pe front în prima parte a războiului (26 iunie 1941 — 23 august 1944) au fost de 598.033 soldați, reprezentînd mai mult decît efectivele angajate în cele două luni de luptă. Lăsînd la o parte rîniții, oricît de greu vătămăți, rămîne o cifră pe care nimeni n-are dreptul de a o nesocoti: 355.613 morți și dispăruți. Cîți din aceștia au murit degeaba, din vanitatea oarbă a unui ambițios ? O generație a fost decimată pe cîmpul de onoare, înainte ca supraviețuitorii să intre în închisori. Ne mai întrebăm ce a precipitat declinul acestei nații pe o pantă abruptă ?

Calitățile de om de stat ale fostului „conducător” sînt astăzi proslăvite cu o insistență suspectă chiar de către aceia care au făcut parte din banda dușmanilor lui cel mai înverșunată. Nu d-tui Drăgan, vechi legionar, i se cuvine să fie astăzi biografat apogetic al lui Antonescu. Alți legionari, măcar mai consecvenți, continuă să-l blesteme în „Gazeta de Vest”, cea mai

dementă fituică ce mi-a fost dat să citesc. Dar din rîndurile Partidului și ale Securității răsar mereu, sub nume false sau adevărate, noi oficanți ai acestui cult postum. Iată, ultimii, un șilp al răposatei Secții de Propagandă a C.C. P.C.R. și un general de Securitate cu fruntea cit unghia și cu pumnii cit baroasele, ei s-au găsit să publice o „selecție” din rezoluțiile cu care Antonescu a apostilat timp de patru ani documentele care-i erau aduse la cunoștință. Selecția, contrar declarației celor doi editorii, exclude o serie de răspunsuri importante. Totuși, chiar din ce a fost reținut, cineva-și poate face o idee despre caracterul personajului. Pe cînd preocuparea pentru detalii e maniacală (vezi înfățișările referitoare la construcția unui drum secundar „cu zece zile înainte de sfîrșit”). Tonul este todeauna autoritar, cîteodată apocaliptic, intervine brusc și poruncitor în domenii cu totul străine de competența sa. De pildă, ca reacție la demisia patriarhului Nicodim în 1941: „Patriarhul va rămîne la postul său pînă voi decide eu altfel. Înaltii prelați trebuie să se așeze în scaunul lor”. Ditează chiar formula unei rugăciuni ad-hoc, dînd dispoziții să se citească „în toate bisericile, în toate timpurile”. Se amestecă chiar în activitatea tribunalelor. În cazul unor huliganii maghiari care, pentru o manifestație irelevantă, fuseseră deferiți justiției, ordonă: „Trebuie impușcați”. Insultă pe un erou al primului război mondial, comandantul celebrei șarje de cavalerie de la Robănești, acuzîndu-l de complicitate cu abuzurile lui Carol al II-lea: „Ați dat toți... concursul tilharului și trădătorului și țara s-a prăbușit”. În același spirit vindicativ dispune desilitarea marelui filolog care era rector al Universității din Cluj — Sibiu. Adecsoari, în aceste însemnări pe marginea unor petiții, polemizează cu reclamantul. Dacă, după săvîrșirea crimei mîselești împotriva lui Iorga și Madgearu, primește numai observația că regele nu e informat asupra situației din țară decît prin radio și ziare — care păsîrau tăcerea asupra asasinatelor —, răspunde furios aghiotantului „să facă bine să nu mai dea curs tuturor nebuniilor străzii” și conchide adine: „Întețit este ca să așteptăm ca vîntul să se potolească, nu să fie potolit. Este ceea ce fac. Deci răbdare”. Din fericire, două luni mai târziu, rebeliunea legionară avea să-l silească să lase din această expectație.

Pentru a se lămuri odată problema dacă mareșalul era sau nu de acord cu tratativele care se desfășurau febril în spatele său, să se vadă ce ce indignare condamnă armistițiul încheiat de italieni în 1943: „Un mareșal, un rege și o țară care primesc să semneze un

astfel de act au dezonorat pentru vecie istoria poporului lor”. De la data acestor cuvinte au mai trecut unsprezece luni pînă la 23 august. De altfel, considerîndu-i pe Maniu și Brătianu „exponenți mocirlei publice și al dezastrului național”, Antonescu o lua înaintea acuzațiilor Tribunalului Poporului și se bîlînea în analiza sa politică tocmai cu aceia care aveau să-l osindească la moarte. În sfîrșit, în paroxismul unei tirade contra înrepturilor omului, izbucnea: „Moralizarea unei societăți este mai bine să se facă chiar cu gîntul, decît prin justiție nu se poate face”. Față de asemenea mărturisiri, a căror sinceritate ne înmărmurește, se mai gîndește cineva la reabilitarea mareșalului ?

Într-un număr din „Expres”, printre altele mărturie documentare adăugate la dosarul Antonescu, a apărut nu demult o declarație a aceluiași personaj că vrea să-l învețe pe români ura. El însuși recunoștea că-l urăște pe „turci, jidani și unguri”, înamicii creditari, chiar dacă soldații turci, din 1878, decîi cu 14 ani înainte ca să nască Antonescu, nu mai trecuseră dinăun decît ca prizonieri ai românilor. Ura de care era intoxicală mîntea lui rigidă, violentă și implacabilă este singura moștenire pe care pare să-o fi lăsat poporului său.

Statuile se ridică unor binefăcători, cărora strălucirea inteligenței, generozitatea carității sau vitejia dăruită unei cauze drepte le-au dobîndit recunoștința urmașilor. Ion Antonescu nu e desigur în nici unul din aceste trei cazuri. Dreaptă ar fi fost ca pentru care a tras sabia dacă n-ar fi urmărit decît dezrobirea părilor de țară vremelnic ocupate de adversar. Așa, cine i-a dat dreptul să arunce în cei mai ucigători prăpăd tineretului unui popor pe care a susținut că-l iubește ? Aliatul cel mai credincios al lui Hitler (căci pînă și Horih a încercat să se desprindă de dictatorul german) n-a săvîrit nici o clipă. N-a fost sacrificiul tragic al unui patriot, ci prăbușirea firească la capătul carierei unui aventurier nevrotic. Dar și atunci, ca și mai tîrziu, în decenliile apropiate, condicierii români n-au pregetat să aduc omagiu lor conducătorului excepțional, poezii i-au cîntat pe „noul sfînt Ion — spadă de foc”, iar filosoffii au crezut că profetesc viitorul. Nu se poate începe exercițiul responsabil al libertății noastre cu întoarcerea, dintre foși bărbății unui trecut ascuns, desfigurat sau uitat, tocmai către acesta. Cel care au cerut o statuie pentru mareșal au ales cu bună știință gestul care învrăbăște. Omul a ispășit. Să nu tulburăm liniștea în care greșelii și dreptii laolaltă se odihnesc.

N. C. MUNTEANU

ÎNTRU RESPECT ȘI IMAGINE

Imaginea României în lume nu e decît un negativ mîscat din care, cu toată bunăvoința, nu se poate scoate decît o fotografie cu contururi neclare. Presa tranziției, într-o epocă în care totul e de tranziție, a fost făcută răspunzătoare de nenorocire de către politicienii dimboviteni. Și ei de tranziție. Presa a fost somată să acorde mai mult respect instituțiilor democratice și originale noastre democratice. Pentru mai multă siguranță, sarcini importante au fost trasate unui departament special pentru îmbunătățirea imaginii României în lume, care n-a îmbunătățit nimic. Nu poți da înapoi filmul „revoluției” din decembrie, nici pe cele ale excursiilor minorești, ca să ne oprim doar la evenimentele cele mai deocheate. Mai sînt și altele, multe, nu mai puțin deocheate. În fine, nu poți îmbrăca pe cei goi în hlamida înstelată a democrației. Au rămas cum erau, și goi, și cu capul goi, sub zodia unei singure stele. Și aceea cam roșie.

Dintre evenimentele săptămîni din urmă ne vom opri doar la cîteva, doar la cele menite să ne demonstreze eforturile făcute pentru îmbunătățirea imaginii României, în țară și în lume, eforturi făcute mai ales de cei care reclamă mai mult respect pentru valorile și pentru instituțiile democratice originale.

Liderii Blocului Național Sindical au adresat parlamentarilor un apel ultimativ în legătură cu fixarea datei alegerilor, operațiune tergiversată cu bună știință și din obscure rațiuni politice. Obscure și nu prea. De acord, aceasta nu prea era treaba sindicalistilor, iar ultimatumul lor nu era redactat în termenii cei mai respectuoși pentru alesi națiunii și pentru instituția democrației din care fac parte. Dar de aici și pînă la dezlănțuirea de ciocobism roșu a efortiva dintre senatori, sub ochii blind și al domnului Alexandru Bîrlădeanu, e o cale mult prea lungă. Pentru că dincolo de termenii apelului și de stilul ultimativ, îngrijorarea liderilor sindi-

cali pentru tergiversarea stabilirii datei alegerilor se ținea eoul neliniștii unor cercuri mai largi ale societății românești. Senatorii au trebuit să știe, ei cei dinții, care sînt efectele dezastruoasei țărăgônării, deloc dezintereșate. Ei bine, nu! Senatorii noștri și-au dat drumul. Apelul a fost calificat drept „un santal politic”. „o ofensă la adresa parlamentului”. Sindicalistii au fost acuzați de „dictatură proletară”, s-a cerut „sesizarea procuraturii pentru a lua măsuri împotriva unor astfel de provocatori și santalisti”, iar veselul Antonie l-a calificat de „obraznic”. Mai mult, ca unul din autocii Constituției și ca proaspăt nămit la Curtea Constituțională, același vesel năzdrăvan crede a ști că aceste sindicate revanșarde „sînt susținute de forțe interne cu bani străini”. Aferim, nene, doilari, nu ? Nicu o vorbă despre faptul că de mai bine de două luni parlamentarii noștri au tras de timp din interese politice pentru a împinge data alegerilor cit mai departe. S-au discutat în parlament verzi și uscate, s-a pierdut vremea cu ceremonii și sărbători, au fost dezbătute la nesfîrșit rapoarte care n-au lămurit nimic și n-au răspuns la nici una din întrebările în care societatea românească așteaptă răspuns. Fără nici o jenă, în parlament s-a făcut politică de partid, în sensul că s-au spălat o groază de rufe murdare ale unor partide, parlamentarii practicînd o acerbă luptă de clasă, inclusiv între subiect și predicat. Cam așa arată respectul alesilor națiunii față de cei care i-au ales, față de instituția democrației din care fac parte. Asta nu-l împiedică să invoce dreptul la respect și să propovăduiască respectul pentru muncă, tocmai ei, care au refuzat să lucreze la sfîrșit de săptămîni pentru a găsi o soluție la o problemă mai mult decît presantă pentru prezentul și viitorul țării.

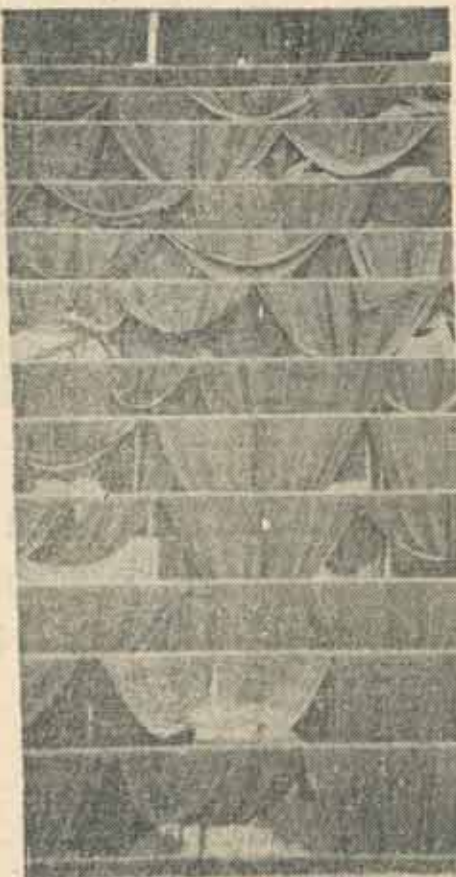
Au fost alesi membrii Curții Constituționale, cei care vor veghea de acum încolo la constituționalitatea legilor noastre. Și nu numai. Printre ei

și Antonie Iorgovan, unul din autorii Constituției care doar „respiră separarea puterilor în stat”, cu interdicția că forma de guvernămînt nu poate face obiectul revizurii. Di Iorgovan va trăi nouă ani de acum încolo sub bănuțala că nimeni de domniei sale este răspăta pentru Constituția eroică pe dimensiunile președinției Ion Iliescu. Bănuțala de care nu va fi scutit nici domnul Vasile Gîmba, ales și președintele Curții, frumos prezentat la televiziune ca singurul membru al P.N.T.C.D. care a votat pentru Constituție. Sînt numiri care nu prea forțează respectul. Sau poate că da ?

De mai multă vreme președintele Ion Iliescu ne fierbe în suc propriu. Candidatează sau nu candidatează pentru un nou mandat ? Dacă poporul o vrea, a zis sibilinic domnia sa. Ei bine, poporul e bun și îl vrea ! Cum l-a vrut și la 20 mai același popor care, în fond, l-a vrut și pe Nicolae Ceaușescu. Mai abilit decît toți, îl vrea poporul dumitrașilor și vîcariilor din F.D.S.N., aripa conservatoare și populistă a F.S.N. Ca în vremurile bune de altădată, poporul a bătut telegramă, domnule președinte, candidatule, vă rugăm noi ! Noi sîntem poporul ! Președintele, cu sula în coaste, n-a mai avut încotro ! Aflat oricum mai de demult într-o nu prea discretă campanie electorală, somat cum era, a și găsit momentul potrivit să ne dea vestea cea mare, dar încă sub semnul îndoielii. Momentul a fost vizita de lucru în județul Sălaj, fieful electoral al unor oameni de bine și consilieri mai discreti ai domniei sale. În mijlocul poporului jubitor, președintele Iliescu a scapat vestea cea mare, va candida, „o spun public, fără să o declar formal, oficial”. Așa îndoiială la un om care pînă mai ieri nu prea avea îndoieli, numai convingeri, nu mai spun care, e de natură să surprindă. Să-l fi reținut apelul poporului fedescist, aflat sub semnul unui vîguros „proletari din toate țările uniți-vă”, că altfel e jale ? Pe deasupra roșii și de Agafa, cu un patetism revoluționar demn de „Cîntarea României” pe scena căminului cultural din Urlați ! Ar fi pentru domnul Iliescu un nesperat semn de înțelepciune politică. Pericolul care-l pîndeste e ca în barca domniei sale să nu se strecoare și partidele și partidulețele comuniste, cripto-comuniste și național-comuniste. Și dacă tot vrea să candidateze, și s-ar părea că vrea, di Ion Iliescu ar face mai bine să candidateze independent. Ar fi cu mult mai bine pentru imaginea și politică, dar și pentru imaginea democrației noastre

originale, dar și pentru imaginea României în lume. O bărcuță cu di Iliescu în calitate de cîrmaci, cu marinarii amintii și cu fanioanele lor pe cutarg, riscă un naufragiu de toată frumusețea. Încă o nenorocire pentru imaginea noastră în lume. Ce înseamnă pentru di Ion Iliescu o sută de mii de semnături ! Le poate aduna numai în județul Sălaj și în Moldova, care nu s-a trezit chiar toată. Ar fi o dovadă de înțelepciune. De ales, va fi ales, Poporul e bun și votează cum trebuie, la nevoie poate fi și ajutat, că de dumitraști, vîcari, rodice și agate, slavă domnului, nu ducem lipsă. Va fi ales pentru că și opoziția îl va da o mină de ajutor. O anumită parte a opoziției. Și cealaltă parte, de fapt.

Cam atît despre binefacerea democrației originale, despre respectul pentru instituțiile democratice și pentru faptilorilor ei. În rest, s-auzim numai de bine. Peste patru ani.

VIZIUNE STRATEGICĂ ȘI POLITICĂ ECONOMICĂ ÎN ALTERNATIVELE DE GUVERNARE

(fragmente din dezbaterile care a avut loc la G.D.S. pe 1 iunie a.c.)

Recenta dezbateră pe care Grupul pentru Dialog Social a consacrat-o programelor economice ale partidelor politice și sindicatelor a avut la origine intenția de a aduna în jurul aceleiași mese oameni care miine ar putea fi chemați să conducă destinul economiei românești, împotmolită astăzi undeva pe drumul complicat al tranziției către economia de piață. Conștienți, prin urmare, că în actualele condiții de stress și de incertitudine politică de dinaintea alegerilor (care rămân, fără îndoială, marea miză a luptei politice din aceste zile), trebuie să nu pierdem din vedere crearea încă de pe acum a unei alternative viabile în materie de politică economică de care va depinde — probabil — bunăstarea națiunii în viitorii 4 ani și îngrijorați în același timp de faptul că programele politice ale unor partide — atât citu au ajuns ele la cunoștința opiniei publice — au rămas încă la nivelul unor abstracte principii generale, am invitat participanții la această reuniune să răspundă la următoarele două întrebări: ce ați face în mod concret dacă ați fi chemați să preluați miine frielele tranziției? Sintezei realitatea pregătiți pentru o asemenea misiune?

Rezultatele „practice” ale întâlnirii nu au fost, din păcate, pe măsura elanului inițial și a așteptării unora dintre participanți. Lipsa unor partide importante (datorată unor motive obiective sau subiective), ca și câteva limite organizatorice au influențat, firește, calitatea discuțiilor. Cu toate acestea, s-au putut trage câteva concluzii utile, care ne pot fi de real folos dacă vom ști să le valo-

rificăm în viitorul apropiat, fără prejudecăți și orgolii partinice. În primul rând, există o anumită orză și știință de a discuta în comun pe care noi nu o stăpânim perfect nici astăzi, dar care, dacă vom persevera pe această linie, va permite apariția printre noi a unor adevărați oameni politici. În al doilea rând, am putut observa stadiul elaborării unei alternative reale a opoziției în materie de politică economică, domeniu în care criza de competențe este extrem de acută (nu însă și totală!). Sintem siguri că problema acestei alternative se va pune cu acuitate nu peste mult timp, cind va trebui să facem față presiunilor populiste de stînga, vizind stoparea reformei începute și cind costul său social va fi folosit de conservatori pentru a o repune în discuție. Reușita actualei opoziții este astfel condiționată în mod esențial de priceperea de a oferi la timp (acum, în ceasul al 12-lea) o alternativă viabilă.

De aceea, credem că reuniunea organizată de G.D.S., dincolo de neîmplinirile ei, a avut și o latură pozitivă — aceea de a fi tras un semnal de alarmă în această privință și de a fi sensibilizat o parte a opiniei publice asupra importanței vitale a definitivării în cel mai scurt timp cu putință a unei viziuni strategice coerente în materie de politică economică și socială.

AURELIAN CRAIUȚU

CONSTANTIN AVRAMESCU (P.S.D.R.):

Trecerea de la un sistem centralizat la o economie de piață este un fenomen care se întâmplă prima dată în omenire. După părerea noastră nu există o soluție, o tehnică care începe cu punctul A și se termină cu punctul B, tocmai pentru că ne lipsesc prea multe elemente de cunoaștere și o experiență adecvată în alte părți mondializării, renașterii făcute în țările occidentale priveau anumite segmente care funcționau de la începutul unei economii de piață, ceea ce nu e cazul la noi. Ceea ce e important sînt primele măsuri, pentru că numai vizind și primele reacții poți să fii în siguranță să-ți corectezi demonstrația teoretică. Noi considerăm că prima măsură care trebuie luată este privatizarea marilor industrii. Treaba este pur tehnică și din acest punct de vedere trebuie să o abordăm. Aici nu mai e vorba de o doctrină politică, ci de a găsi o soluție tehnică pentru a fii din timp privind această privatizare. Presupunem că stabilim valoarea mijloacelor fixe, ca valoare de inventar (valoarea de piață n-o avem), dar ținem și peste acest subiect și o vindem. Apare punctul doi: cine o cumpără? Dacă societățile noastre fondurile afle în populație reprezintă numai vreo 3-4% din valoarea totală a mijloacelor fixe — culeși la valoarea de inventar. Deci, chiar dacă toată populația care are economii, la care s-au adăugat acești 3-4%, intră în ea cu 3-4%, tot nu rezolvăm problema. O vindem la străini, dar vedeti ce greu merge în Ungaria, Cehia-Slovația și chiar în fosta R.D.G. Nu există cum să vină. Noi oferim parțial gratis, pentru că alta soluție nu există pornind de la situația de fapt: oamenii nu au bani.

Am vorbit odată de marea privatizare, ca o primă măsură. A doua măsură ar fi încurajarea dezvoltării serviciilor în folosul populației. O a treia problemă care trebuie abordată este cea a agriculturii: s-au primit niște loșuri în ultimul timp, dar oamenii care vor să muncă și să crească pînă nu-și pot munci pentru că n-au cu ce.

IHOR LEMNIJ: Dumneavoastră, domnule Actarian, ați lucrat în construcțiile de mașini. Credeți că uzinele de pe vremea lui Ceaușescu sînt utilizabile în ceva? Pot ele să producă ceva avansat, pot fi ele modificate spre a produce ceva vandabil?

VIRGIL ACTARIAN: Pentru că m-ați provocat, as încerca să aliceva. Marea, formidabila gresală a fost că am desființat un sistem, bun sau prost, fără a-l înlocui cu altceva. Dacă cineva ar fi avut oină în prezent acces la sinteza rașunșurilor la problemele ridicate de parlamentari după raportul guvernului, cu privire la starea economiei naționale, ar fi putut vedea, de exemplu, că în materialul acesta se vorbește despre crearea sistemului de rate cu dobînză mari, care de fapt au produs imediat o falsă impresie deosebit de nefavorabilă a unor serii de întreprinderi din țară. Eu cred că uzinele ușor de redresat tehnologic sînt cele din ramurile mecanicii fine, electrotehnicii, hidraulice, rulmentii, camioane. Și am să explic acest lucru. Aceste întreprinderi trebuie încurajate prin credite, printr-o creditare în lei, care este posibilă. Printr-o creditare în valută cu rambursare în termen de 6 luni, un an ș.a.m.d., pentru a-și crea demarajul necesar începului exportului și obținerii acestei valute. Aceste întreprinderi, după părerea mea, ar trebui luate astăzi după criteriul contractelor la export. Există uzine, la ora actuală, circa 10-20, care au contracte pe tot anul și care totuși dau afară muncitorii, pentru că, neavind materiale, nu pot produce. Neputînd produce, nu pot plăti oamenii și intră în această falsă nerealizare și-n fals șomaj pentru că n-au condiții de piață. Aceste fabrici trebuie încurajate prin rata dobînzii la creditele ce li se acordă. Nu știu ce se mai cheamă încurajare, dacă aceste rate ale dobînzilor la credite nu se vor diferenția; încurajăm pe unii prin niște credite cu niște dobînzii foarte mici și descurajăm pe alții care toacă materiale degeaba. Parcă așd și acum cuvîntele fostului prim-ministru: guvernul nu se

implică în întreprinderi. La ora asta multe dintre ele nu au nici un fel de resurse pentru că întreprinderile furnizoare lor sînt în aceeași situație și preferă să dea la export ca să poată trăi.

ADRIAN D. POPESCU-NECEȘTI (P.N.L.-C.D.): Alocarea aberantă a resurselor financiare, materiale și umane ale societății românești pentru industrializarea forțată multilaterală a țării ne confruntă astăzi cu probleme de o dificultate uriașă.

Privatizarea constituie un subiect crucial, dificil atât din punct de vedere tehnic cît și politic. România nu are de tratat cazuri izolate sau selectate de privatizare ca în cadrul economiilor de piață de tradiție (Marea Britanie, de pildă, în anul '89), ci privatizarea masivă în toate sectoarele în vederea creării unei economii de piață din nimic.

Evaluarea întreprinderilor reprezintă problema de început, dar și cea mai delicată, deoarece există păreri divergente despre valoarea reală a acestora. În absența piețelor financiare și a criteriilor obiective de eficiență, precum și datorită temerilor larg răspîndite că proprietatea de stat va fi dată investitorilor români sau străini la preturi mici.

Privatizarea în sensul larg al termenului include desigur și crearea de întreprinderi noi de către persoane particulare, cu accent pe promovarea întreprinderilor mici și mijlocii. Acestea constituie însă totodată și un factor activ de protecție socială prin crearea de noi locuri de muncă. Restructurarea întreprinderilor și a sectoarelor economice reprezintă un alt aspect controversat.

Restructurarea pune problema existenței unor orientări la nivel macroeconomic care, fără a fi planuri de tip constructivist socialist, trebuie să reprezinte opțiuni strategice care țin seama de resursele real disponibile în perspectivă pentru diferite sectoare economice. Mijloacele prin care operează aceste orientări sînt acordarea de credite cu dobînzii și/sau impozite diferențiate în vederea

încurajării, respectiv descurajării investitorilor.

O infrastructură a economiei de piață, care nu a fost necesară în economia de comandă, este înființarea burselor de acțiuni financiare, a celor de proprietăți imobiliare și de mărfuri, dezvoltarea de bănci comerciale și de investiții, a serviciilor de asigurări, a telecomunicațiilor ce trebuie mult îmbunătățite, a contabilității, a prelucrării informațiilor, a imoșității și serviciilor de stringere a imoșităților, a birourilor de acordare de autorizații și înscriere a noilor unități, a serviciilor pentru plata muncii, a societăților voluntare, a sindicatelor care reprezintă interesele muncitorilor și patronilor ș.a. Serviciile de consultanță în management, juridice, de inginerie, de expertiză contabilă și alte servicii profesionale vor constitui o parte importantă a acestei infrastructuri.

Reorientarea managementului întreprinderilor de la o economie de comandă spre o economie de piață va reclama o gamă largă de schimbări care ating virtual toate funcțiile și aspectele conducerii. Este necesar de a revizui — complet modul de concepție a strategiei întreprinderii. Dar cea mai profundă schimbare va fi introducerea unei noi viziuni a omului deosebit resursă, nu rotită în angrenaj.

Reformele politice și economice din țara noastră vor provoca un șoc cultural din nevoia de a abandona valorile greșite și modelele comportamentale negative aparținînd sistemului totalitar.

Daunele morale cauzate de regimul comunist sînt mult mai grave decît cele materiale. Ele includ proasta morală și disciplina a muncii, lipsa motivației și inițiativei, săvîșala în asumarea de riscuri și în acceptarea responsabilității, atitudinile exaltate față de distribuția veniturilor, prejudecăți față de întreprinzătorii și persoane care lucrează pe cont propriu și multe altele (corupție, necinste, furturi etc.).

A conștient
RODICA PALADE

ESTE NECESARĂ O LEGE A MUZEELOR ÎN ROMÂNIA?

Interviu cu dl. THEODOR ENESCU,
director al Muzeului Național de Artă

Care este starea actuală a clădirii Muzeului și a operelor de artă pe care le adăpostește?

Cum știți, Muzeul a fost instalat de la originea lui (1948) în întregul Palat Royal.

Din ianuarie 1990 — la insistențele noului director al Muzeului — i-a fost atribuit acest spațiu întreg palatului, spre a-și putea pune în valoare, așa cum se cuvine, prețioasele colecții din care o bună parte, din cauza spațiului de expunere insuficient, era păstrată în depozite. Dar

cum știți, Palatul fusese complet avariat, în toate spațiile sale în zilele de 22-28 decembrie cu năvălirea aceluia tenebros episod al „teroriștilor”. Partea cea mai crăpată a fost cea a corpurilor Krețulescu și central — dar și aici s-au distrus acoperșii, luminatoarele, au fost arse două săli mari. Nu a fost spațiu în vechea aripă a Muzeului să nu fie grav avariat, unele incendiate (Sala mică, atelierul de restaurare pictură, birourile unor secții, etajul III) în același timp fiind grav afectate toate instalațiile și

punîndu-se în pericol colecțiile, unele depozite scăpînd ca prin minune de incendiere. Numai prin inițiativa și curajul unora din muzeografi au fost salvate de la pierire sau avariere opere de o inestimabilă valoare fiind în grabă transportate din săli în depozite, depozite și așa improvizate, care deveneau astfel extrem de aglomerate. Operele ce n-au putut fi evacuate din săli — picturi italiene din secolul XVII, tapiserii, picturi românești ale marilor clasici — au fost sau distruse sau avariate, unele dintre ele foarte grav. La doi ani și jumătate de la oribitului atac distrugător și total nefastificat asupra Muzeului, s-a făcut extrem de puțin pentru refacerea clădirii, fondurile Ministerului Culturii — și acestea inadecvat gestionate, neces-

pectînd prioritățile — fiind evident insuficiente, iar organizarea santierului cu totul necorespunzătoare, imediată de lipsa de fonduri. Aceasta e situația clădirii în momentul de față, cu nișele fonduri alocate din bugetul Ministerului Culturii (în loc de 575 milioane cît se prevedea la preturile actuale, și ele susținabile, s-au acordat pentru 1992 numai 100 milioane) se lucrează parțial și sporadic, un avans imperios necesar al reparațiilor fiind imposibil în asemenea condiții, lucru ce poate duce și la o deteriorare continuă a ceea ce e deja avariat. Situația este extrem de gravă, căci este pusă în primădie conservarea extrem de bogatului patrimoniu, înalt reprezentativ pentru creativitatea românească, patrimoniul ce n-ar fi exagerat a fi evaluat la zeci de miliarde de dolari.

LEONARD OPREA

(Continuare în numărul viitor)

VLADIMIR TISMĂNEANU

KEN JOWITT ȘI DISPARIȚIA DINOZAUROILOR LENINIȘTI

De la apariția în anii '60 a cărții lui Daniel Bell despre sfârșitul ideologiilor, puține au fost contribuțiile cu adevărat esențiale la interpretarea direcțiilor majore ale transformărilor contemporane. În acest sens, cred că nu exagerez spunând că recentul volum New World Disorder datorat profesorului Ken Jowitt de la Universitatea California din Berkeley (Berkeley și Los Angeles; University of California Press, 1992) este o asemenea lucrare deschizătoare de drumuri. În condiții culturale normale, pentru publicul românesc, numele lui Jowitt nu ar mai avea nevoie de prezentări speciale, întrucât avem de-a face cu unul dintre cei mai rafinați cunoscători și analiști ai fenomenului comunist (și nu numai) românesc în acest convulsiv secol. Din păcate, împrejurările culturale nu sînt încă normale. Ținînd seama de ritmul de muncă al traducerilor din cărțile cu adevărat semnificative despre România publicate în Occident, voi scria aici o sumară bibliografie a contribuțiilor lui Ken Jowitt. La începutul anilor '70, după un stagiu de cercetare și documentare în România, Jowitt publică un volum spectaculos din perspectiva darului conceptualizării și al capacității de a surprinde nuanțele cele mai esențiale ale discursului comunist: *Revolutionary Breakthroughs and National Development: The Case of Romania, 1944-1965* (Străpungeri revoluționare și dezvoltare națională; Cazul României, 1944-1965 — (University of California Press, 1971). Meritul volumului era că așeza discuția despre schimbările din România în contextul teoriei dezvoltării, dependenței și modernizării, văzînd în tendințele autonomiste ale comunistilor români un element de căutare și chiar consolidare a unei alii de problematice legitimize. Mai tîrziu, sub coordonarea lui Jowitt, și incluzînd notabile contribuții ale lui Keith Hitchins și Virgil Nemoianu, avea să apară un volum colectiv consacrat marilor dezbateri interbelice din România privind problemele construcției instituționale și ale polemicii dintre direcțiile tradiționaliste și cele liberaliste. În același timp, profesorul californian desfășoară o febrilă activitate teoretică, publicînd în principalele reviste academice studii pe tema mobilizării și participării, a culturii politice a leninismului interpretat drept „imperpersonalism charismatic”, a neotraditionalismului brejnevist, a

societății parazitare și corupției ordinii comuniste în anii '70 și '80. Iată că acum, grație volumului recenzat aici, avem prilejul să citim o sinteză de înaltă tinută a unor din reflectările sale, atât de pertinente și profunde, pe tema ascensiunii și decăderii leninismului.

Intr-adevăr, subtitlul cărții lui Jowitt este dătător de seamă pentru intenția demersului său: extincția leninismului. După atâtea dezbateri tentative de a decupla moștenirea lui Lenin (sau a lui Marx), de a opera cu o specioasă terminologie obsedată de categoria derivată a „stalinismului”, este limpede acum că năruirea sistemelor din Est privește chiar natura modelului bolșevic, ea și prezența izbăvitoare a „socialismului științific”. Pentru Jowitt, marile seisme simbolizate de anul revoluționar 1989 fac parte dintr-o mutație genetică, dintr-un proces echivalent cu ceea ce în paleontologie s-ar numi extincția în masă a unei specii (de pildă aceea a dinozaurilor). Dar acest fenomen, care privește sfîrșirea unei întregi civilizații, cu ordinea sa valorică și instituțională, cu cutumele și ritmurile sale, cu noțiunea ei specifică despre timpul social, nu se derulează fără a lăsa în urmă vestigii dintre cele mai diverse. Meritul cărții lui Jowitt este că respinge tentația atât de facilă a unui triunfalism occidentalist, tentativ pe care el o detectează în volumul lui Francis Fukuyama *The End of History and the Last Man* (Free Press, 1992). Spre deosebire de Fukuyama, Jowitt este departe de a fi convins că umanitatea a ajuns, de o manieră marxistă sau hegeliană. La acei prag al reconcilierii cu sine în sfera democrației liberale. Să nu uităm, spune Jowitt, că o lume fără leninism nu este neapărat și una a păcii eterne. Pe fondul vacuumului creat de prăbușirea regimurilor leniniste, pot apărea flintă mișcări de masă revoluționare în ansaose, frustrări, resentimente, invidie și alte pulsuri vindicative. Aceste mișcări, înțeleoniste, nativiste, autohtoniste, teocratice sau seculare, văz colorate ideologic, pot duce la noi și dureroase conflicte. Cazul Iugoslaviei, a cărei dezmembrare este împiedecă de avansul unor asemenea mișcări populiste de orientare etnic-fundamentalistă este emblematic pentru tema susținută în eseurile lui Jowitt din acest volum. Interpretarea propusă de

Jowitt pentru prăbușirea comunismului este deopotrivă originală și incitantă. Pentru el, regimurile leniniste erau definite de primatul principiului luptei de clasă, deci de o organizare belicoasă și dictatorială, de prezența omni-sciencii din partea grupului hegemonic și de monopolul puterii exercitate de partidul comunist ca unic depozitar al autorității publice. Sfera vieții private era astfel asfixiată de un imperialism ideologic exercitat inflexibil de o elită autodesemnată drept purtătoare de cuvînt a necesității istorice. Această arhitectură a fost zguduită din temelii prin acțiunile liderilor reformiști de la Hrușciov la Gorbaciov. Pe acesta din urmă, Jowitt îl consideră, într-un remarcabil eseu, drept un continuator al menșevismului, în sensul că a îndrăznit să pună sub semnul întrebării dogmele considerate infailibile în organizația de tip leninist. În accepția lui Jowitt, cauzele ultime și fundamentale ale dezagregării ordinii leniniste au fost: dezavuarea de către Hrușciov a războiului de clasă și proclamarea doctrinei non-leniniste a „statului întregului popor”; neotraditionalizarea sub Brejnev a culturii politice sovietice prin dispariția elementului mesianic din ideologie și instaurarea unei vernalități fără precedent în rândurile unei tot mai corupte clase politice; eroarea Solidarității în Polonia și apariția unei clase național revoluționare, precum și relativizarea de către Gorbaciov a partidului absolut, lăsat moștenire de către Lenin. Pe lângă aceste patru cauze „totale”, Jowitt numește și un număr de cauze „parțiale”, între care încheierea conflictului cu China și reorientarea elitei sovietice spre insolubile probleme interne; efectul decurajant al inițiativei de Apărare Strategică a președintelui Reagan și, mai ales, constituțizarea imvastului economic și în special tehnologic al Uniunii Sovietice și aliaților ei (p. 256 și passim). Aș îndrăzni să accentuez, pe lângă aceste incontestabile elemente, faptul că în opinia mea, atât hruciovismul cât și gorbaciovismul au fost mai presus de toate expresiile unor schimbări de natură sociologică și psihologică petrecute în rândurile claselor urbane, și în primul rînd ale intelectualității. Reformismul incipient și ezitant al lui Hrușciov, ca și radicalismul perioadei gorba-

cioviste, au răspuns unor presiuni sociale ce nu mai puteau fi domestite prin recursul la arma terorii de masă. Într-un cuvînt, autogeneza societății civile a fost una din cauzele principale ale autodistrugerii partidului-stat de tip leninist. Apoi, discursurile opoziției se rafinaseră într-atît încît a fost posibilă străpungerea sistemului în chiar rîndurile elitei. Apoi, cu accentul pus pe rolul inteligenței, cu deschiderea spre iluminism și educație, caracteristice proiectului gorbaciovist, îmi pare că fostul lider sovietic se apropie mai degrabă de tradiția socialist-revoluționară decît de aceea a menșevismului.

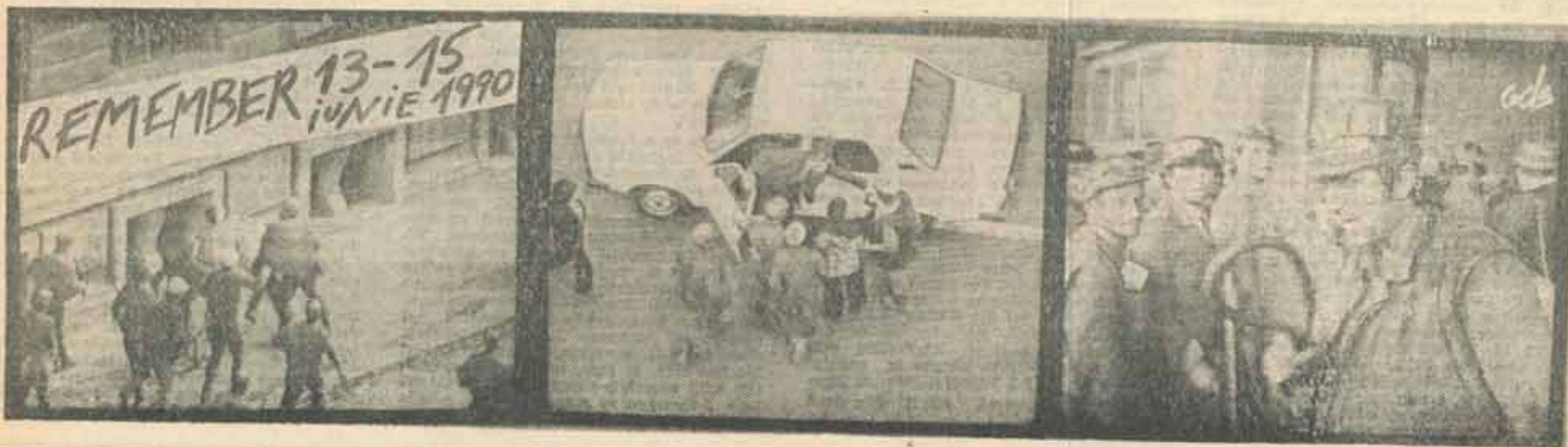
Un alt element ce trebuie luat în considerație, pe lângă jocul forțelor economice, este redescoperirea și radicalizarea conștiinței etnice. Jowitt tratează în chip convingător această tensiune dintre orientările civice și cele etnice, arătînd că în fostele state dominate de regimuri leniniste, există prea puțini spirii religioși și culturali pentru comportamentul tolerant și bazat pe autoîncrederea individuală. Serie Jowitt: „Peu în care au domnit leninistii și felul în care s-a prăbușit leninismul au contribuit la această moștenire” (p. 304). Pe de altă parte, el notează constituirea mișcărilor predominant civice, inclusiv Alianța Liberilor Democrați în Ungaria, Forumul Civic în Cehia, Publicul împotriva Violenței în Slovacia și Alianța Civică în România. Problema pentru aceste orien-

tări este că ele intră în competiție cu grupuri anti-seculare, anti-civice, etno-centrice, ostile valorilor liberale și principiului autonomiei civice, manifestate adeseori în formele numite de Jowitt ale „mișcărilor de furie” (movements of rage). Răspunsul lui Jowitt la aceste tulburătoare dileme este că se poate de direct și, cred eu, realist. Europa de Est nu trebuie abandonată de către Vestul continentului, ci, dimpotrivă, trebuie adoptată. Nu separarea sau izolarea Europei de Est este, deci, calea spre calmarea tensiunilor mai sus menționate, care pot duce la o continuă balcanizare și libanizare, cu singeroase conflicte locale și regionale. Soluția trebuie căutată în configurarea unei politici care să favorizeze o masivă prezență economică occidentală în Est (inclusiv în fosta Uniune Sovietică), transferuri masive de populație pe continentul european și cooperare intracontinentală între toate forțele și partidele democratice.

Ser's cu veritabil talent literar — să nu uităm că Jowitt a fost cel care a lansat cu ani în urmă formula „socialismului într-o singură familie”, referindu-se la regimul dinastice din România —, refuzînd jargonul aversat al unui academism steril, volumul lui Ken Jowitt este o lectură indispensabilă pentru toți cei care nu sînt nepăsători la soarta milioanelor de oameni din zona numită cîndva „blocul sovietic”.

„Dragi mineri, mă adresez dumneavoastră, de astă dată mulțumindu-vă, pentru răspunsul de solidaritate muncitorească pe care și de astă dată l-ați dat la chemarea noastră”.

ION IUESCU

LUCIAN RAICU

DESPRE CREDINȚĂ ȘI EROARE

Eroul — erou în ambele sensuri —, personajul principal, personajul de-a-binele „istoric” al acestei minuloase în-

mine descurajarea, îndoielele, spaimetele. Un „bine” curajos, deși înțelept și nu lipsit de umor, adică de consiliinta lim-

acțiunea sa, în chiar destinul unui asfel de personaj mereu neliniștit, minat de un dăimon al responsabilității, ceva din adevărul acelei fraze centrale din

a unei Puteri nelegitimize, și profund „supărătoare” din perspectiva acesteia — nu întâmplător acest tinar înflăcărat de

O VIZIUNE (stalinistă) A MONUMENTELOR

PAVEL ȘUȘARĂ

Veleitarismul agresiv a devenit nu doar o tristă componentă a vieții noastre publice, ci și o formă periculoasă de sub-

cursorilor pentru monumente, a lui Coriolan Babeți, Ion Nicodim și Paul Neagu, a pictorilor care fac sculptură etc.

făcînd-o să fie lipsită de echilibru și armonie” (idem). Tinjind după festivismul și grandilo-

oferă, în afara oricărei echivoc, imaginea unei adinci solidarități cu ideea de

VOR MAI FI REVISTE LITERARE ?

Despre criza culturii române se vorbește de câte ori există un prilej. Manifestările ei brutale sînt suspendările revistelor literare. Dacă la sfîrșitul anului trecut dispariția temporară a unor publicații ale Uniunii Scriitorilor era un eveniment, ei a rămas fără efect. Colectivele redacționale s-au restrîns, hirtia s-a scumpit, banii din fondurile Uniunii sînt tot mai greu vizibili. Ce le așteaptă și ce ne așteaptă pe noi, cititorii acestor reviste, încercăm să înțelegem din ancheta cu întrebările :

1. Ce posibilități concrete de apariție aveți ?
2. Din ce motive s-a ajuns la pericolul aparițiilor ?
3. Ce soluții generale sau particulare de rezolvare a situației vedeți ?

SECOLUL XX — Roger Câmpeanu, secretar general de redacție

1. Noi avem esalonate tematicile viitoarelor 4-5 numere. Numărul cu Spania a fost subvenționat de Ambasada spaniolă. Numărul proximo-Humboldt va fi finanțat de Fundația Humboldt. Vom avea și o ediție consacrată spațiului spiritului israelian. Fără aceste sponsorizări sîntem amenințați ca și celelalte reviste ale Uniunii Scriitorilor cu dispariția. Sperăm într-o redresare a Uniunii prin subvenții

guvernamentale. Situația e nesigură de la o apariție la alta.

2. Am ajuns la 420 lei pret de cost-manoperă, difuzare (pe care nu o controlăm) și noi vindem un număr cu 170 lei. Agențiile de stat și particulare cu care lucrăm sînt la fel de rău platnice.

3. Ca rezolvare generală, o atenție mai aplicată a Ministerului Culturii pentru revistele sale, care nu circulează restrîns și tiraje mici. Nici cota promisă nu a venit. Noi scoțînd numere pe spații culturale apelăm la ambasade pentru subvenții.

ciula. Nu ne aflăm, ca țară, în situația de a ne permite luxul de a lăsa cultura la cheremul economiei singeroase de piață. N-avem nici tradiția glorioasă a Germaniei, a Angliei ori a Franței și nici nu ne putem permite să trăim din dividendele inexistenței trecutului cultural. Pentru că noi, înainte de a intra în Europa, va tre-

bui să intrăm în istorie. Restul sînt vorbe.

A face acum recapitularea piedicilor și a obstrucțiilor trecute nu mai ajută la nimic. Ar fi mai util să vedem ce vom putea face în viitor. Dar e cert : aici nu există soluții individuale, ci doar o soluție colectivă : aceea indicată mai sus.

CONTRAPUNCT

CONTRAPUNCT — Hanibal Stănculescu (membru în Comitetul Director)

1. După cum ne spune editorul ar mai fi bani pentru maxim trei numere. Am primit o sumă de la o fundație din Anglia, dar ea a intrat în contul cheltuielilor deja făcute care ne-au permis apariția săptămînilor, zic ei. Ni se propune un contract cu un sponsor din America, asta presupunînd ceva transformări în structura revistei, cu mărirea tirajului și avansul. S-a făcut o împărțire de fonduri limitate, la începutul anului. Noi aveam o cotă de 4,5 mil. pe care n-am consumat-o. S-a constatat că fondul general de 22 mil. era fantazist. El presupunea 12 mil. de la Departamentul Informațiilor (n-au venit), două-trei reviste ar fi trebuit preluate de Inspectoratele de cultură județene și n-au fost în afară de Euphorion. Lucrărilor trebuia să primească bani de la Primăria capitalei și nu s-a întîmplat. S-a consumat din același fond care era mult mai mic decît au spus ei inițial.

2. Eu nu cred în chestiuni gen boicot al puterii. Puterea are lucruri mai importante și afaceri mult mai vercose de trasat decît sugrumarea revistelor literare. Nu cred că o zgîndărire mai mult decît țînțarului pe elefant. Nu sînt aîd de înfatușat încît să cred că revistele literare au putut destructura vreodată o putere undeva. Ideile da, dar asta în timp. S-a

ajuns aici din cauza inflației galopante. Preturile la tipografie și hirtie au atîna cote aberante. Uniunea Scriitorilor nici timbrul literar nu e în stare să și-l încaseze. De doi ani nu o face. Ar fi peste 200 mil. Ar mai permite supraviețuirea mîsinării, dar nimeni nu se zbată. Au constatat într-un tîrziu că proiectul de lege era făcut (chiar de oamenii Uniunii) cum nu trebuie. Nu avea nici un mijloc de coerciție legal, ca să-l oblige pe editori să dea timbrul literar. Acum nu înaintat alt proiect : cu timbru de 5 lei, cu posibilități de indexare. Va fi rezolvat de viitorul parlament. În actualul, scriitorii nu sînt bine văzuți, asta e clar.

3. Hazul este că Ministerul Culturii subvenționîndu-te te-are forța să facă mai multe compromisuri decît orice miliardar. Ministerul Culturii ne-a trimis o vorbă, că ar trebui să renunțăm la tifna noastră. Revista nu e partizană politică. Ea are un criticism necesar și foarte pozitiv. Sigur că simpatizează cu Convenția Democratică și Alianța Civică, mi se pare absolut firească dar din toate noi facem politică. Ministerul Culturii boicotează neajutînd. Și un boicot e înființarea Literaturii. O revistă cu „program” : scriitorii să stea cu capul în nisip, să nu se uite la ce se întîmple în țară, să nu vadă nici corsetorii nici porcăria politică, să și vadă de treaba lor. Asta făcăm insinute. Asta e program politic.

VIATA ROMANEASCA — Ileana Mălăncioiu (redactor-șef adjunct)

1. Cu toate revistele Uniunii Scriitorilor, *Viața Românească* nu are nici o posibilitate reală de a mai apărea. Pentru oamenii politici actuali, cuvîntul cultură înseamnă și mai puțin decît pentru analfabeta cărora le-au luat locul. A ajuns un fel de vorbă goală cu care se garnisesc tratatele nu diferite țări. Pe acest cuvînt călătorește — ca pe o mîtură — dl. I.V. Săndulescu de la un capăt la altul al lumii. Ce mi se pare îngrozitor de grav este că actuala conducere a Uniunii (după ce a terminat milioanele luate de vechia conducere și toate daturile post-revoluționare în bani și în natură) consideră că nu are nici o responsabilitate pentru ce se întîmple. Că trebuie să lăsam cultura națională să devină „cultură de piață” și eventual să o facă preoștele.

Noi ne încăpățînim să nu abandonăm această corabie care se scufundă. Fiindcă *Viața Românească* a însemnat ceva, nu numai în istoria culturii ei și în istoria acestei țări, și considerăm că ar fi o rusine națională ca ea să dispără. Dar, din nefericire, știm că nu e singura rusine națională...

Oricum, vom continua să ne desfășurăm activitatea, chiar dacă nu ne vom lua salariile. Există unele numere ale revistei în diferite faze de lucru (unele chiar în bun de tipar, sau în corectură a două). Nu avem însă banii necesari pentru a plăti tipografuli ne la care am ajuns după ce am fost tînuți o jumătate de an cu cinci numere în tipografia Uniunii (unde am fost obligați să ne mutăm de la Univers) și nu ni s-a tîrîrit nici o pagină.

Sperăm totuși că se va lua o măsură : că istoria nu se va repeta întocmai și că *Viața Românească* nu va fi încă o dată topită așa cum s-a întîmplat în 1989, nu mult înainte de dispariția odiosului.

2. Încotînd după ce a cucerit puterea în România, tovarășul Iliescu ne-a anunțat (prin Mircea Dinescu) că ar vrea să ne facă o vizită (de lucru) în timpul sesiunii Consiliului de conducere al Uniunii, care se întrunise pentru a negocia plecările (de la scriitorii). Majoritatea membrilor Consiliului ne-am pronunțat împotriva acelei vizite de anexare a noastră la remorca noii puteri.

ORIZONT — Mircea Mihăieș (redactor-șef)

1. Neclare. Deocamdată, trăim din cîr-păci. Improvizăm mărunt și speranțe. Ne-am transformat într-un fel de cîrșetori profesioniști, de parcă apariția unei reviste de cultură ar ține doar de ambiful nostru de a ne vedea numele tîrîrit într-o foaie, și nu de responsabilitatea mai generală a societății față de propriul ei viitor. Probabil că noi, ca indivizi, vom supraviețui oricum, făcînd alte meserii, chiar mai ușoare. Însă e greu de crezut că se va mai putea repara ceea ce, sub ochii indiferenți ai responsabililor țării, e pe cale să se strice. Secole de-a rîndul ne-am legitimat prin cultură. Acum ne legitimăm cu drăculeii Bonibon și gumă de mestecat de prin diversele țări arabe.

Tovarășul Iliescu n-a suportat ideea că l-a fost mai ușor să cucerească țara decît Uniunea Scriitorilor și cred că atunci s-a hotărît soarta acestei instituții. Ceea ce nu mă împiedică să mă gîndesc la ziua aceea cu bucurie. Fiindcă a fost ultima oară cînd Consiliul Uniunii — de care dictatorul n-a încetat pînă în ultima sa zi să se temă — a dovedit că el înseamnă totuși ceva. După ștergerea din aprilie 1990, Consiliul a fost cu desvînire anihilat de Mircea Dinescu și niciodată n-a mai putut să depășească nivelul discuțiilor în doi peri care nu ducneau la nimic. În afară de orgoliul rănit al urmașului lui Ceaușescu, la situația în care ne aflăm a contribuit și orgoliul îndelung mîngîiat de toată lumea bună al lui Mircea Dinescu. El era cel care l-a numit pe ministrul culturii (pe baricadele Revoluției), sau ce o fi fost ea din punctul său de vedere. El nu putea să fie subordonatul unui ministru, oricine ar fi fost acesta. Și ca urmare a seos Uniunea Scriitorilor și de la Ministerul Culturii și de la Ministerul Muncii. Scriitorii am rămas pur și simplu în afara societății. Pe noi nu ne reprezintă nici un ministru și nimeni nu pune problemele grave pe care le avem la ora actuală în sesiunile de guvern. De aceea sîntem singura categorie socială afa cărei venituri nu au fost indexate. Nu numai după ultimele scumpiri ci de un sfert de veac. Un autor a ajuns să cîștige pe o carte (la care lucrează cîtiva ani) cam cît cîștigă o femeie de serviciu pe lună. Asta sînt lucrurile, oricît am vrea noi, nu se poate face cultură națională pe cont propriu.

3. Cu același președinte al țării și cu același președinte al Uniunii Scriitorilor nu vîd nici o soluție cîștită de a leși din situația în care ne aflăm. Fiindcă, din punctul meu de vedere, o revistă cu tradiția culturală a Vieții Românești nu trebuie să ajungă să fie sponsorizată de bisnițari. Și, cu atît mai mult de firma Crescent, care, cînd a aflat că am ajuns pe marginea prăpastiei, s-a arătat și ea, asemenea Diavolului, încercînd să ne ducă pre noi în ispită. În ce mă privește cred că decăderea acestei reviste ar fi înfîntat mai tragică decît dispariția ei și, ca urmare, nu voi subscrie niciodată la o astfel de soluție compromițătoare.

2. Cînd o simplă vizită prezidențială la lui Iliescu, nu a lui Ceaușescu, să fie clar și în Japonia, să zicem, costă țara cam cît ar costa apariția unui număr triplu de reviste față de cele de acum, ce rost mai are să căutăm explicații ? Dureros e că, în aceste momente, nu-l mai simțim pe cititorii alături de noi. Și nu pentru că revistele culturale ar fi ajuns la preturi inabordabile (ele sînt printre cele mai ieftine, datorită, în parte, și hotărîrii editorilor — Uniunea Scriitorilor, în principiu — de a le face accesibile falitului cetățean român), ci pentru că disperarea mare să fi pus stăpînire ne întrecăz noastră populație alfabetizată.

3. Una singură : finanțarea de la bugetul de stat a culturii. Orice altă soluție n-ar fi decît un alt fel de a ne țura că-

România literară

ROMANIA LITERARA — Gabriel Dimisianu (redactor-șef)

1. Revista e suspendată, plutim în incertitudine.
2. Criza din Uniunea Scriitorilor. Noi am încercat să obținem venituri din reclame, am restrîns colectivul. N-a fost suficient. Dacă aveam un tiraj de 15 mil mai mergea.
3. As căuta soluții în afara Uniunii Scriitorilor.

Adriana Bittel (redactor)

1. Noi avem hirtie pînă la sfîrșitul anului, dar plata tipografiei, a jefurilor, a colaborărilor ar fi de 250 mil/săptămîină, 1 milion pe lună... Dacă vrem să ne păstrăm spațiul tipografic, în care alții abia așteaptă să intre, trebuie să-l plătim ca și cum am apărea...

2. Uniunea Scriitorilor a fost o pîlnie cu o gaură prea largă prin care s-a scurs totul.

3. O sponsorizare. Sau o alinare la un trust de presă care să fie tentat de firma foarte bună a României literare. O bună difuzare, un tiraj mai mare și am lucra în beneficiu. Din cîte telefoane primim înțelegem că avem cititori fideli, revista a intrat în metabolismul lor, nu pot o săptămîină fără România literară.

La solicitările noastre au mai răspuns : Florența Albu (*Viața Românească*), Cornel Ungureanu (*Orizont*), Nicolae Mano-

lescu (*România literară*), Marta Petreu (*Apostrof*), Cezar Baltag (*Viața Românească*).

Anchetă realizată de MARINA MEZEI

(Va urma)

MIHAI BOTEZ

ROMÂNII DESPRE EI ÎNSIȘI

Litera

Editura LITERA anunță lansarea volumului ROMÂNII DESPRE EI ÎNSIȘI al cunoscutului disident, matematician și viitorolog Mihai Botez. Lansarea va avea loc în cadrul Tîrgului Internațional de Carte — București 1992, vineri 12 iunie, orele 15,00, în prezența unor personalități marcante ale vieții noastre culturale. Va vorbi criticul literar Nicolae Manolescu.

GABRIEL ANDREESCU

IERARHII

Prin programul MELVYL, un utilizator are posibilitatea să cerceteze fizic cu 749.600 de titluri, din cele 1.329.700 de materiale deținute în bibliotecile universităților californiene. (Dar nu eșantion de o asemenea dimensiune — aproape un milion — descrie foarte bine situația din întreaga rețea de biblioteci americane.) Ca să afle cum și unde se găsește informația de care este interesat, abonatul programului MELVYL va indica „subiectul în mare”, sau, dacă îl cunoaște, „subiectul exact”, ori „numele autorului” — diferențiat, dacă cumva este conștient — „titlul exact”, iar dacă nu poate, „cuvintele din titlu”. Celor șase opțiuni de bază li se adaugă alte facilități pe care ecranul computerului le anunță pe parcurs. După ce o perioadă am fost frapat cît de dex se repetă în bibliografia lucrărilor social-politice nume poloneze și maghiare (dar nu și românești), m-am hotărât să văd cît de prezente sînt în „conștiința” universităților americane țările care astăzi concurează pentru obținerea

ajutorului extern. Există evident o legătură între zestrea bibliotecilor și interesele elitei intelectuale din Statele Unite; la fel de sigur este faptul că informațiile și interpretările pe care politicienii, sociologii, economistii, juristii și alte categorii cu forță de decizie le primesc în perioada studiilor universitare crează tropisme cu influențe de lungă durată. Să presupunem deci că numărul de titluri asociate numelui țării aproximează interesul cîtororui american — dar în corelație, probabil, și cu efortul emigrăției respective de a se face cunoscută. Există un număr de teme atavice, tradiționale, „identități” naționale: istoria, geografia, cultura, literatură, folclorul. Interesul pentru fenomenele care au transformat în ultimele decenii țările din Centru și Sud-Estul Europei ar avea în vedere comunismul, socialismul, naționalismul, politica și societatea în genere. Folosind referințele de mai sus în baza de date de care s-a amintit la început au rezultat două tabele:

TARĂ	Istorie	Geografie	Cultură	Literatură	Folclor
Polonia	10 000	98	65	269	141
Ungaria	10 000	43	34	85	313
Ceho-Slovacia	10 000	28	25	137	150
România	1 328	22	23	71	223
Bulgaria	1 100	28	5	59	111
Albania	190	10	0	2	32

Tab. nr. 1: Număr de titluri înregistrate în bibliotecile universităților californiene

TARĂ	Politică	Comunism	Socialism	Naționalism	Societate
Polonia	1 229	146	98	56	39
Ungaria	801	137	73	68	12
Ceho-Slovacia	1 013	133	45	75	4
România	284	55	21	29	1
Bulgaria	194	62	24	8	4
Albania	46	22	3	1	1

Tab. nr. 2: Număr de titluri înregistrate în bibliotecile universităților californiene

(Polonia, Ungaria, Ceho-Slovacia, România, Bulgaria și Albania vin în data elitei politice și economice americane — respectiv occidentale — cu un număr de motivații și așteptări comune, Germania de est nu mai există, iar populațiile fostei Iugoslavii trăiesc, pentru cîva timp, în altă istorie. Uniunea Sovietică a fost exclusă, cu statutul de „excepție”: bibliografia sa depășește cu mult cea înregistrată pentru țările de comparație; problema comunismului sovietic este tratată în 2.119 de titluri, iar revoluția (revoluțiile), în 3.518 titluri — față de 267/Polonia, 300/Ungaria, 20/Ceho-Slovacia, 32/România, 1/Bulgaria și 1/Albania.) Tre-

buie să fac câteva observații și cu privire la cifre, deși nu am în vedere aici o analiză propriu-zis statistică. După cum se observă la o simplă lectură a datelor, nu interesul pentru „obiectul de analiză”, în sine, explică diferența dintre numărul de titluri. Astfel, cum să motivăm faptul că numărul titlurilor cu subiect geografic este de două ori mai mare pentru Ungaria, decît pentru România, deși bogăția geografică este net defavorabilă primei? Sau care comunismul din Albania a fost de trei ori mai puțin interesant decît cel din Bulgaria? Similitudinea raporturilor pentru criteriul alții de diferite — pentru fiecare label în parte

și de la un label la altul — este surprinzătoare. (Din punctul acesta de vedere, „folclorul” constituie un capitol de excepție, dar nici asta nu pare ciudat.) Evident, nu este vorba nici despre dimensiuni, populație sau alte astfel de „criterii obiective” care să explice locul ocupat de cele șase țări în bibliotecă. Ca urmare cifrele din tabelele 1 și 2, inclusiv cele corespunzătoare unei tematici generale — istorie, geografie etc. — confirmă prioritatea „subiectivă” pe care intelectualitatea americană o are pentru anumite țări din „fostul lagăr”, în raport cu altele. Asemenea homunculusului care se formează pe creierul fiecărui om, dimensiunea imaginilor din creierul universităților americane nu reflectă dimensiunile de pe harta Centrului și Sud-Estului Europei.

Cele șase țări amintite formează trei clase net distincte între ele. Polonia, Ungaria și Ceho-Slovacia pe de o parte, România și Bulgaria pe de alta, au un „statut bibliografic” asemănător. După cum se vede, Albania este pentru americani o țară exotice. Între membrele fiecărei clase, diferențele nu sînt, statistic, semnificative, dar sînt dramatice de la o clasă la alta.

Politica de investiții și programe de ajutor a Americii — și a Occidentului în genere — față de statele din Centru și Sud-Estul Europei depinde de stabilitatea regimurilor, de legislația specifică și de garanția respectării regulilor de joc (adică, a unor standarde în domeniul relațiilor interne și internaționale), a oportunităților economice. Dar depinde într-un mod determinant de acel homunculus care definește ponderea fiecărei țări în conștiința americană. Are România vreo șansă să evolueze, în viitorul mediu, dacă nu în cel apropiat, spre „Centru”?

Pentru că această întrebare cu multe dimensiuni a plecat de la imagini și nu de la realități, voi rămîne la imagini. De altfel, guvernul a și promovat un departament pentru ameliorarea chipului României în lume — condus de Viorel Sandor. Alina timp cît îmbunătățirea imaginii României este deturată spre propaganda politică și are la bază falsificarea realităților și problemelor ei, o astfel de strategie va rămîne mai curînd anil-productivă. Ameliorarea nu se obține prin fraudarea imaginii (într-unul din numerele revistei „22”, Andrei Cornea a analizat perversitatea acestui apel la consensul minciunii), ci prin completarea ei, pentru că, într-adevăr, pîrem a fi mai jos decît sîntem. Mass-media internațională s-au oprit asupra mizeriei societății noastre, omițînd și realitățile interne înspre afară a lui-o, absurd, pe același drum. Ca să dau numai un singur exemplu, la Universitatea din Berkeley există abonamentul la revista „România Mare” (care a trimis acolo, și probabil și în multe alte locuri din lume, un coștitor prospect), dar nu mai are la revista „22”. Ce poate să însemne România pentru un analist occidental dărsă ea apare exprimată numai sub conștientul ei cel mai abject?

Imortanța ar avea, în principiu, activitatea Ministerului de Externe. Alina timp cît acesta nu se transformă din in-

terior, el nu va reflecta decît lumea apusă a dinozaurilor, un creier prea mic, un răspuns prea lent, un aspect prea dizgrațios pentru a câștiga simpatia saloanelor. Sînt de semnalat, mai nou, câteva schimbări de personal — una, la Ambasada Statelor Unite. Dar de doi ani de zile săptămânalele răsfoite în cabinetele Ministerului rămîn în continuare „Europa” și „România Mare”. Nu cred că putem găsi un senzor mai bun pentru natura și evoluția acestei instituții decît verificarea periodică a apetitului ei cultural.

Un loc întotdeauna subestimată pentru ieșirea noastră în lume îl are emigrarea. Sînt destule date care arată cum srijinul direct — și fructificarea acestui srijin — pentru societățile civile din zona eliberată de comunism au fost proporționale cu vitalitatea comunităților etnice din Occident. Acest aspect ar merita însă un studiu separat. Este oicum, așa cum spuneam la început, impresionantă prezența numelor poloneze și maghiare în publicistica americană, așa cum este impresionantă prezența lor în diferitele instituții ori fundații internaționale. Din păcate, din acest punct de vedere, românii nu acoperă cum trebuie nici măcar capitoul României. (În numărul 3, din 5 martie, „The New York Review of Books”, revista de referință pentru lumea culturală de peste ocean, publică un articol, „Romania Explained”, semnat de către István Deak — profesor la Columbia University — text, în general, bine documentat. Dar întotdeauna o analiză a datelor fidele, dintr-un motiv sau altul, unaltoral, poate distorsiona, chiar grav, realitatea. Astfel, plecînd de la cazurile reale de antisemitism din perioada interbelică și repressiunea din timpul celui de-al doilea război mondial, România — care rămăsese totuși de-a lungul timpului stat de imigrare pentru evreii alungați de pogromurile și legislațiile discriminatorii din alte țări și unde acestia formau o categorie relativ avantajată economic — apare, în ochii cititorului american, un fel de centru al antisemitismului european.)

Dar, în principal, prezenta noastră în lume, ca preambul al reacției lumii față de noi, depinde de cum și cît producem și cum și cît ajunge în conștiința internațională — adică în bibliotecile, în mina curiosilor ori chiar a intercalatorilor, sub ochii oamenilor de decizie. De doi ani de zile, în regiunea strategică de care vorbim s-a produs o adevărată explozie a „informației internaționalizate”. Această primese, fără să o fi cerut vrodată, „Bulgarian Quarterly”, în engleză, cu o hirtie și o copertă care arată la fel de bine ca orice revistă echivalentă din Apus. De doi ani, la biblioteca G.D.S. vin reviste și cărți, în limbile internaționale, din țări pe care le numeam odată, ea semn al aceluiași impotente, „prieten”. De doi ani de zile producția intelectuală din România este sabotată, moral ori economic, iar eroii care mai rezistă reiau, de la o săptămîna la alta, un efort de Sisif. Cei care ne sabotează pe noi, românii, nu sînt alții, sînt tot românii. De fapt, vorbim de mult despre imaginea pe care o promovăm în lume, dar nu avem una adevărată nici aici acasă, pentru noi.

Tout en assumant l'héritage culturel du Journal des Science et des Voyages - fondé en 1897 par Luigi Cazzavillan, les Éditions NEMIRA ont grandi pas à pas, élargissant toujours le champ de leur manifestation. A partir du roman de guerre et d'aventure (les œuvres complètes de Sven Hassel) et de la littérature science-fiction d'authentique valeur (Philip K. Dick, Gérard Klein, Norman Spinrad, Poul Anderson, etc.), jusqu'à peu près une douzaine de collections englobant 56 titres à paraître pendant le 2ème semestre de 1992, c'est un long chemin lequel Les Éditions NEMIRA ont parcouru rapidement et efficacement.

Jouissant de conditions graphiques et typographiques d'exception, offrant toujours des titres remarquablement attractifs, pratiquement tous les livres publiés par NEMIRA se sont imposés comme best-sellers. Pendant le 1er semestre de 1992 les ventes ont chiffré à peu près 1.000.000 exemplaires et durant le 2ème semestre de cette même année le marché du livre recevra quelques 2.500.000 exemplaires.

Outre la production de livres, NEMIRA SARL a réalisé et va réaliser des affiches publicitaires, des pliants pour expositions, des couvertures de disque et édite aussi deux revues, la première a parution mensuelle (*Nautilus* - revue pour la littérature et l'art science-fiction) et la seconde trimestrielle (*The Journal des Sciences et des Voyages*).

Les Éditions NEMIRA collaborent avec un bon nombre de maisons d'édition et d'agences littéraires de l'étranger (Europe et États Unis) en vue d'obtenir en permanence des copyrights pour la littérature fiction, aventures, science-fiction, enfants, etc. et sont toujours très intéressées d'établir de nouveaux contrats en ce domaine. Les Éditions NEMIRA manifestent un intérêt majeur pour la coopération en diverses variantes, afin de réaliser de livres, des matériaux publicitaires pour la Roumanie et l'étranger.

Par sa production, NEMIRA a introduit un nouvel standard, une nouvelle dimension:

LA DIMENSION N - NEMIRA!

EDITURA NEMIRA

Editura noastră sîmbotește împlinirea a doi ani de activitate oferind cititorilor și fideli un plan editorial amănunțit, adresat tuturor subzilor de lectură și care sînt continuate un adresat ghid în lumea cărților Nemira.

Ne-am străduit și am obținut pentru dumneavoastră decît de a publica în România cărți care nu sînt editate în vîr izbitoare, amora lor sînt necesari de susținere financiară. Alături de această recuperare culturală absolut necesară, încercăm promovarea pe piața românească de carte a unor autori consacrați în țările din care pe alte merite, tot din dorința de a deschide înțelegînd cu dumneavoastră o poartă către lume și din conștința unui real simțămînt european.

Scritorii români și-au fost unii, le vom prezenta începînd din toamnă noștrii un n. colecție de literatură romîni contemporani, angajîndu-ne și într-un plan mai ambicios de editare a operei complete a reprezentului Vladimir Cîlin.

Față de ultima noastră țară, numărul scriitorilor se vî stau în legi a crescut, țările lor s-a diversificat, fără ca prin aceasta profitul editurii să se schimbe. Rămînem în continuare așagii de literatură de bună calitate, de experiențele dinsele de lucru posibilităților umane, de popularizarea științei și de intrarea în literatură și în artă. Cînoșii și difuzorii de carte au realizat minune în permanentă creștere a cărților aprute oajă în colecțiile Coenando, Nautilus, Rebel, Ora II, ce și înțelegem cu care unelcîm organizăm propus.

Vă așteptăm cu răbdare în Dumeavăna N - Nemira!

Assuming the cultural heritage of *The Newspaper for Science and Journeys* founded in 1897 by Luigi Cazzavillan, NEMIRA Publishing House grew step by step, larging continuously his manifestation area. From the war-novel and adventure-novel (the complete works of Sven Hassel) and the science-fiction literature of real value (Philip K. Dick, Gérard Klein, Norman Spinrad, Poul Anderson and others) to the eleven collections including 56 titles to be edited in the second half-year of 1992, it is a long way, which Nemira Ltd. traversed rapidly and efficaciously.

Benefitting by graphic and printing conditions by exception, offering only special attractive titles, all the books produced by NEMIRA Ltd. were best-sellers. In the first half year of 1992 there were sold near a million books. In the second half-year of 1992 there will be spread on the market about two million and half books.

Near the book production, NEMIRA Ltd. realized and realizes advertising posters, folders for exhibitions, covers for records and edits two magazines, one of them with monthly appearance (*Nautilus* - magazine for science-fiction literature and art), the other one with quarterly appearance (*The Newspaper for Science and Journeys*).

NEMIRA Ltd. co-operates with a great number of publishing houses and literary agents from Europe and USA to obtain the copyrights for general fiction, adventure, science-fiction, juvenile literature, being very interested to find new contacts in this direction. It exist a great interest in co-operating by different modalities to realize books, magazines and advertising production for selling in Romania as well as in other countries. By its products, NEMIRA Publishing House Ltd. introduced a new standard, a new size:

THE Nth DIMENSION - NEMIRA!

C.P. 35-51 București

Fax 817251

Telefon 138112

Redacția „22”: Gabriela Adameșteanu (redactor-șef), Rodica Palade, Dan Pavel (redactori-șefi adjuncți), Ileana Mălăncioiu (publicist comentator), Andreea Pora (șef secție social), Gabriel Andreescu, Andrei Cornea, Horațiu Popine (redactori), Dan Parjovschi (grafician), Anton Burtea (șef serviciu tehnic), Ana Mihail (director economic), Radu Dobânda (șef serviciu corectură), Bogdan Penescu (difuzare), Georgeta Marin (secretariat), Didina Marc, Manuela Gheorghiu (dactilografie), Colaboratori: Leonard Oprea (publicitate), Emanuel Pîrva (foto), Mariana Dinu (secretar general de redacție), Responsabil de număr: Andreea Pora.

Redacția și administrația: București, Calea Victoriei 120. Telefon 14 17 76, 14 15 25 Tiparul executat la Imprimeria „Corosi”, București, Piața Presei Libere 1.